

FEBRUAR 2020 NR. 117

RØD+GRØN

Tema: Styrk den mentale sundhed

Mennesker, der har ondt i psyken, er blevet afvist og stigmatiseret i en evighed. Der er brug for nye boller på suppen i form af flere ressourcer og aftabuisering af psykisk sygdom.

Side 14-23

INDHOLD

Måneden der gik	3
Vi risikerer at fjerne de forkerte børn	4
Store forventninger til OK2020	6
Dagpenge- og pensionskampagner	7
Hvad kan vi lære af klimaloven?	8-9
Kort nyt fra Folketinget	9
EU's fremtid skal diskuteres	10
EU-Kommissionens arbejdsprogram	11
Verden ifølge tyrannen Trump	12
Enhedslistens Iran-gruppe	13
European Left-kongres	25
8. marts: Det kan du lave på kampdagen	26-27
Annoncer og meddelelser	30-31
Kulturstafetten	32

Tema: Styrk den mentale sundhed 14-24

Mennesker, der har ondt i psyken, er blevet afvist og stigmatiseret i en evighed. Der er brug for nye boller på suppen i form af flere ressourcer og aftabuisering af psykisk sygdom.

Til kamp mod budgetloven 5

Hvorfor er der tilsyneladende aldrig penge nok til velfærden i et af verdens rigeste lande? Svaret er budgetloven, og nu er det endelig blevet tid til at tage kampen op imod den.

Debatlysten vil – og skal –

ingen ende tage 28-29

Siden november har lokalafdelingerne diskuteret, hvordan Enhedslistens fremtidige politiske og organisatoriske udvikling skal være.

RØD+GRØN

Redaktør: Simon Halskov

Redaktion: Finn Sørensen, Mikael Hertoft, Sarah Glerup, Jon Burgwald, Frederik Kronborg, Lars Hostrup, Lole Møller, Anne Overgaard Jørgensen, Anna K. Jørgensen, Signe Skelbæk og Maria Prudholm.

Art Director: Maria Prudholm

Layout: Tobias Frost

Kontakt: medlemsblad@enhedslisten.dk
ISSN: 1903-8496

Abonnementspris:
Uden medlemskab af
Enhedslisten: 150 kr/år
Institutioner: 250 kr/år
Medlemmer modtager automatisk bladet.

Administration/abonnement: 33 93 33 24

Næste deadline: 10. april

Debatindlæg: Send til:
debat@enhedslisten.dk

Udgives af: Enhedslisten

Forsidefoto: Tim Mossholder, unsplash.com

Fotos, der er hentet på Flickr, må gengives under samme Copyright-licens, som de er udgivet under på Flickr.com.

Oplag: 8.650

Tryk: KLS Grafisk Hus

RETNING

Nu kommer bevægelsen – og resultaterne

Billedet efter finanslov og økonomiaftaler mellem regering, regioner og kommuner er klart: Regeringen kan presses på velfærdspolitikken. Bevares – det kunne være langt bedre, men for de af os, der er vant til at have begrænsede forventninger til en socialdemokratisk regering, er de trods alt gået længere end forventet.

En samlet vækst i de offentlige finanser på ca. 1,3 procent ligger på den anden side af det samlede demografiske træk og væsentligt over, hvad vi har oplevet de seneste mange år. Det er et tydeligt eksempel på, at der med en stærk bevægelse kan skabes gode politiske resultater. Klima- og velfærdsbevægelsen har skabt det pres, der var nødvendigt for at få de klare aftryk i forståelsespapiret, der nu kan bruges til at presse indrømmelser ud af regeringen.

I finanslovsforhandlingerne fremlagde vi finansieringsforslag efter finansieringsforslag, der kunne give reelle velfærdsloft. Ren omfordelingspolitik. Men de blev afvist af regeringen.

Socialdemokraterne vil ikke, fordi de er bange for kritikken af, at der ikke er styr på de offentlige finanser, hvis væksten i den offentlige (demokratiske) økonomi bliver for stor. Socialdemokraterne kan ikke, fordi de er bundet af budgetloven og EU's finanspagt, der benhårdt holder de offentlige udgifter i en spændetrøje.

Det efterlader os to store opgaver. Vi skal styrke venstrefløjen til venstre for S, så vi på et tidspunkt kan gribe efter regeringsmagten og tvinge S under åget. Vi skal styrke velfærdsbevægelserne og kampen mod budgetloven, der med loftet over de offentlige udgifter forhindrer et reelt velfærdsloft. Det er tåbeligt, at rigide, liberalistiske ønskedrømme står i vejen for konkrete forbedringer for almenvellet.

Derfor en stærk opfordring til at skabe og deltage i aktioner og initiativer vendt mod budgetloven. Der er aktionsdag den 14. marts med initiativer landet over. Hvis de ikke er i nærheden af dig, så gå sammen med naboer, kolleger og venner og skab dem!

Så kan vi både styrke venstrefløjen og skabe det folkeligt pres, der giver konkrete politiske resultater.

Foto: Karina Tengberg

» Der er aktionsdag den 14. marts med initiativer landet over. Hvis de ikke er i nærheden af dig, så gå sammen med naboer, kolleger og venner og skab dem!«

Peder Hvelplund,
Medlem af Folketinget for Enhedslisten

Foto: Didde Jacobsen

● MÅNEDENS BILLEDE

I januar var venstreorienterede aktivister fra klima- og miljøbevægelser i hele landet samlet til "Grøn Fremtidsfabrik" hos Enhedslisten.

● DEN GODE NYHED

Enhedslisten er gået med i en aftale, som griber ind mod skruppeløse spekulanter udnyttelse af lejerne.

– Vi gør det mindre attraktivt at være boligspekulant og mere attraktivt at bo til leje. Blandt andet med en karenperiode for huslejestigninger i forbindelse med renoveringer, højere krav til energirenoveringer og styrkede huslejenævne, som vil give lejerne meget bedre rettigheder, end de har i dag, forklarer Rosa Lund.

● DEN DÅRLIGE NYHED

Landbruget svigter fortsat løfterne fra den blå landbrugspakke. Her var en af målsætningerne, at øget skovrejsning og anlæg af vådområder ville fjerne 1735 tons kvælstof fra naturen i 2019. Ved udgangen af november havde landbrugspakkens tiltag imidlertid kun fjernet 31 tons, viser tal fra Miljø- og Fødevareministeriet.

– Vi står over for en kæmpe opgave med at sikre, at landbruget nedbringer sin forurening med ca. 15.000 tons kvælstof i 2027. Det kræver mere end bare dialog med landbruget, det kræver politisk handling hurtigst muligt, vurderer Søren Egge Rasmussen.

● CITATET

» At være vred på skiftende israelske regeringers forfærdelige handlinger er berettiget. Det er ALDRIG berettiget at lade det føre til antisemitisme. Og som nogle af de fremmeste forkæmpere for palæstinenserne rettigheder skal venstrefløjens også være de fremmeste forsvarende af jøder her i Danmark og i resten af verden.«

Pernille Skipper
sagt i anledningen af 75-året
for Auschwitz' befrielse

Foto: Karina Tengberg

Foto: Jordan Whitt, unsplash.com

VI RISIKERER AT FJERNE DE FORKERTE BØRN

Statsministerens mål om flere bortadoptioner risikerer at gå ud over minoriserede forældre. Rød+Grøn har talt med Ditte Guldbrand, der er nybagt mor med muskelsvind.

● Socialpolitik

Sarah Glerup, Rød+Grøn

Flere børn skal tvangsfjernes og oftere bortadopter. Det var et hovedbudskab i Mette Frederiksens første nytårstale som statsminister. For forebyggelse "vil ikke være nok. Vi må entydigt tage børnenes parti."

Men er det børnenes tarv at fjerne frem for at forebygge? Det sår Ditte Guldbrand, nybagt mor til Ferdinand, tvivl om. Hun mener, at en enøjet målsætning om at fjerne flere børn kan betyde, at man fjerner de forkerte.

- Statsministerens plan forudsætter, at systemet er perfekt, og det er det ikke. Uanset deres faglige ballast, så er systemet styret af mennesker, og mennesker er subjektive. Vi har vores egne historier og fordomme med. Og så kan en målsætning om at fjerne flere børn let

føre til, at man tager de lavt hængende frugter.

Sagsbehandlere kan også have fordomme

Med film- og bogudgivelser bag sig virker Ditte ikke umiddelbart som en lavt hængende frugt.

- Men det er jeg. Fordi jeg har et fysisk handicap, muskelsvind, mens min mand har angst og OCD. Som rigtig mange for øvrigt har. Vi kan sagtens tage vare på et barn - det gør vi nu! Men udefra kan det se anderledes ud, fordi vi begge har diagnoser.

Selvom Ditte og Martin har fast bolig, indkomst og et solidt netværk, måtte de slås med flere indberetninger, før Ferdinand overhovedet var født.

» Det hed sig, at det var for at hjælpe og være på forkant, men i praksis var det stigmatisering på autopilot. «

Ditte Guldbrand,
nybagt mor med muskelsvind.

- Det skete alene på baggrund af vores diagnoser. Det hed sig, at det var for at hjælpe og være på forkant, men i praksis var det stigmatisering på autopilot. For en indberetning er en indberetning, påpeger Ditte.

Selvom en indberetning er lavet for at give adgang til støtte, kan den senere se anderledes ud i journalen for en travl sagsbehandler med statsministerens målsætning.

Kontrol er ikke hjælp

- Hvis nogen havde taget sig tid til at lytte til os, så havde de opdaget, at vi er begavede, omsorgsfulde og åbne nok til, at vi selvfølgelig vil række ud, hvis der opstår behov for hjælp. Havde de sagt: ring, hvis der er noget! Så havde det været et tilbud. I stedet mødte vi pres og umyndiggørelse i en allerede stresset tid op til en fødsel, siger Ditte.

- Og på grund af vores diagnoser, får vi automatisk ekstra sundhedsplejerske. Det er rigtig fornuftigt. De kommer ud og vurderer, hvordan barnet - når det faktisk er født - har det. Så behøver vi ikke yderligere kontrol på 47 niveauer. Det får bare forældre til at gå under radaren og forsøger at klare sig på egen hånd, selv når de behøver hjælp. Og dét er i hvert fald aldrig barnets tarv.

TIL KAMP MOD BUDGETLOVEN

Hvorfor er der tilsyneladende aldrig penge nok til velfærden i et af verdens rigeste lande? Svaret er budgetloven, og nu er det endelig blevet tid til at tage kampen op imod den.

● Kommuner og regioner

Tormod Olsen,
kommunal- og regionspolitisk rådgiver

Da budgetloven blev vedtaget i forlængelse af Danmarks tilslutning til finanspagten, blev partierne bag loven enige om at evaluere den efter fem år. Enhedslistens kritik er klar: Budgetloven er det største angreb på velfærden, vi har set. Pga. lovens låste rammer og straf har kommunerne brugt 32 mia. kr. for lidt. Loven har holdt den offentlige sektor i et jærngreb med etårige budgetter, og fremadrettet står den i vejen for de nødvendige investeringer i både velfærden og den grønne omstilling.

Budgetloven er regnearkets magt over vores grønne krav og de stigende udgifter til velfærd. Den lægger et låg på udviklingen og giver de private investorer albuenum til privatiseringer

af velfærden og den grønne omstilling. Med dette låg over udviklingen er velfærden og de grønne initiativer sat i konkurrence med hinanden, så fremgang et sted betyder besparelser andre steder.

Kort sagt: Budgetloven skader klima og velfærd. Budgetloven er det nye hadeobjekt.

Budgetloven har mange kritikere

Det er vist kun Bjarne Corydon, som stadig forsvare budgetloven. Kommunernes Landsforening, Dansk Regioner, de økonomiske vismænd, de store fagforbund for de offentligt ansatte, Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd og en række progressive økonomer er heller ikke i tvivl om budgetlovens skadelige virkninger.

Nogle fokuserer på straffen til kommunerne, nogle på at klima skal fritages fra de trængte anlægsrammer, nogle på at den danske budgetlov faktisk er strammere end EU's finanspagt. Hovedtemaet for alle er, at Danmark har en meget stærk økonomi, og at der derfor ikke er grund til at begrænse hverken velfærd eller offentlige grønne investeringer.

Kritikken blev bekræftet ved en enstemmig vedtagelse på det kommunale politiske topmøde i Aalborg i marts 2019. Forståelsespapiret

fra regeringsdannelsen indeholder også en hensigt om at løsne de stramme bånd og give kommuner og regioner mulighed for flerårige budgetter. De forskellige forslag til ændringer lyder måske ikke af meget, men det har afgørende betydning for at sætte gang i udviklingen.

Så kritik er der rigeligt af, men det er op til os at få den bredt ud og gøre budgetloven til det hadeobjekt, den burde være.

Du kan læse meget mere om kampen for at få skrottet budgetloven på org.enhedslisten.dk/budgetloven

SÅDAN TAGER VI KAMPEN OP MOD BUDGETLOVEN

I løbet af foråret er budgetloven til diskussion, og i maj skal den behandles i Folketinget. Gennem hele foråret skal vi lægge pres på for at få loven skrottet – eller om ikke andet få betydelige ændringer igennem.

● Kommuner og regioner

Tormod Olsen,
kommunal- og regionspolitisk rådgiver

Nogle vil kunne huske det kommunale oprør i 2016, med markeringer og demonstrationer i 74 byer rundt om i landet. Det var en kamp imod årlige nedskæringer. Nu vil vi forsøge at gentage succesen med et offensivt krav om at lade kommuner, regioner og stat lave de nødvendige investeringer i velfærd og den grønne omstilling. Det kræver, at budgetloven skrottes.

Som i 2016 arbejder vi sammen med gode kræfter i fagbevægelsen. Den gang var de

mange faglige kræfter organiseret på tværs gennem Velfærdsalliancen. Nu er et lignende initiativ i gang under navnet "Skrot budgetloven", og det er også her, vi skal lægge vores kræfter.

Der arbejdes på en fælles aktionsdag med markeringer eller demonstrationer lørdag den 14. marts (se på skrotbudgetloven.dk, om der allerede er oprettet et event i din by).

Som i 2016 tager vi kampen op i både folketing, by- og regionsråd. Overalt vil kritikken komme fra et bredt spektrum af de politiske partier. Samtidig skal vi formidle det brede politiske ønske om at bidrage til den nødvendige, grønne omstilling gennem den store mængde offentlig transport og bygningsmasse, som kommuner og regioner styrer. Endelig tages kampen op til kommunernes topmøde i Aalborg den 19. marts og ved Danske Regioners generalforsamling den 2. april i Aarhus.

Inden debatterne i Folketinget afholder FOA, HK/Kommunal, BUPL, Danmarks Lærereforening og Dansk Socialrådgiverforening en høring. Her vil borgmestere fra både Venstre og

Socialdemokratiet, Kommunernes Landsforening mfl. fortælle et høringspanel med alle finansordførerne om budgetlovens skadelige virkninger og begrænsninger for den grønne omstilling. I øvrigt vil fagforbundene opfordre alle deres lokalafdelinger til at være aktive lokalt til den fælles aktionsdag lørdag den 14. marts.

Så der bliver gang i den, og med mange bække små – og store – kan vi endnu engang lykkes med at flytte beslutningerne til gavn for velfærden – og denne gang også den grønne omstilling.

SÅDAN STØTTER DU OP

- Sæt kryds i kalenderen den 14. marts, hvor der er aktionsdag i hele landet.
- Spørg til aktiviteter i din afdeling.
- Del indhold fra skrotbudgetloven.dk.
- Følg nyheder og opdateringer i organisationsnyt og på org.enhedslisten.dk/budgetloven.

STORE FORVENTNINGER TIL OK20

I disse dage afgøres det, hvor meget lønnen for 600.000 privatansatte skal stige. Fagbevægelsens topfolk i de forskellige brancher er i gang med overenskomstforhandlingerne, som sætter rammer for løn, arbejdstid og overenskomstdækning på det private arbejdsmarked.

● Arbejdsmarked

Jakob Nerup,
arbejdsmarkedspolitisk rådgiver

Der er skruet gevaldigt op for forventningerne hos lønmodtagerne. Efter ti magre år med minimale lønstigninger, så er næsen sat op efter en større bid af kagen. Det er der også god grund til. For mens lønudviklingen kun lige har holdt sig over inflationen, så er virksomhedernes overskud fordoblet til 314 mia. kr. efter skat siden krisen.

Enorme overskud

Virksomhedsejere og aktionærer har mere end fordoblet deres udbytter til 135 mia. kr. Naturligvis er topdirektørerne blevet belønnet med ekstra millioner, fordi de har formået at øge overskuddet. Men milliarderne til dem på første klasse er ikke kommet ud af den blå luft. Det er et resultat af, at lønmodtagerne får en stadig

mindre del af de værdier, de skaber. I industrien er lønmodtagernes andel af værditilvæksten siden krisen faldet fra to tredjedele til halvdelen.

På den baggrund er det ikke mærkeligt, at lønmodtagerne har store forventninger til overenskomstresultatet.

Men det handler ikke kun om mere til de mange. Det handler også om meget mere til dem, som er ramt af social dumping. Byggefolkene har med stilladsarbejderne i front krævet en forhøjelse af mindstelønnen på 30-50 kr., så alle østarbejderne på byggepladser, som alene får den overenskomstmæssige mindsteløn, løftes markant. Det vil være godt for de udenlandske kolleger og det vil være godt for at mindske det negative lønpres, som arbejdsgiverne bruger den udenlandske arbejdskraft til.

Bak op – vi får intet foræret

Lønmodtagerne får intet foræret ved forhandlingsbordet, hvis ikke arbejdsgiverne føler sig tvunget til at give indrømmelser. Fagbevægelsens topforhandlere vil ikke ud med, hvor meget de forlanger, men de kan kun skuffe, hvis de kommer med nogle små procentstigninger.

Uden for forhandlingslokalerne er fagbevægelsens græsrodde i gang med at mobilisere kollegerne. Hver eneste branche har startet forhandlingerne op med, at faglige aktivister har klappet forhandlerne ind – og dermed også sendt et klart signal til arbejdsgiverne: Enten kommer der et resultat, som er rimeligt, eller også er vi klar til en solidarisk storkonflikt.

I Enhedslisten stiller vi os ensidigt på lønmodtagernes side. Faglige medlemmer af Enhedslisten er aktive deltagere i den lokale fagforening og branche, hvor de bidrager til en stærk opbakning og fælles mobilisering på tværs.

Fagbevægelsens egentlige styrke findes ikke i forhandlingslokalet, men ude på arbejdspladserne. Jo større opbakningen og forventningerne er, desto mere tryk kan topforhandlerne lægge på arbejdsgiverne.

HØJERE MINDSTELØN GAVNER ALLE

Husk, at bedre løn ikke bare gavner de 600.000, der er omfattet af overenskomsten. Højere mindsteløn lægger en bund for hele arbejdsmarkedet og løfter alle dem uden overenskomst. De offentligt ansatte får automatisk mere i løn, fordi deres løn følger udviklingen på det private arbejdsmarked. Selv overførselsindkomster stiger med lønudviklingen.

Derfor opfordrer Enhedslistens faglige folk alle til at bakke op om fagbevægelsens aktiviteter for højere løn.

Du kan følge med på temasiden
[Enhedslisten.dk/temaer/ok20](https://enhedslisten.dk/temaer/ok20) og på
[Facebook.com/enhedslisten.faglig](https://facebook.com/enhedslisten.faglig).

For to år siden hed mottoet under overenskomstforhandlingerne: "En løsning for alle". Også i år er sammenholdet på tværs af faggrupperne stærkt. Hver eneste branche har startet forhandlingerne op med, at faglige aktivister har klappet forhandlerne ind – og dermed også sendt et klart signal til arbejdsgiverne: Enten kommer der et resultat, som er rimeligt, eller også er vi klar til en solidarisk storkonflikt.

Foto: Klaus Berdiin Jensen, Flickr.com (CC BY-SA 2.0)

BEDRE DAGPENGE NU!

Enhedslisten er gået forrest i kampen for lønmodtagernes tryghed med et krav om at stoppe udhulingen af dagpengene. For at tvinge regeringen til forhandlingsbordet har vi fremsat et forslag om handling.

● Dagpenge

Jette Gottlieb, arbejdsmarkedsordfører

Hundrede tusinder lønmodtagere har hvert år brug for dagpengesystemet. Nogle bruger det ofte, fordi de er på byggepladser, projekter eller er løst ansatte. Andre fordi de bliver fyret

eller syge. Alle har det til fælles, at dagpengene giver økonomisk tryghed i en utryk situation.

Men dagpengene er ikke længere tilstrækkelige til at skabe økonomisk tryghed. De dækker mindre og mindre af ens løn. For 25 år siden dækkede dagpengene 63 % procent af lønnen. Det er faldet til 46 procent og vil falde yderligere de kommende år, fordi dagpengene ikke følger lønudviklingen.

Trygheden skal genskabes

Da dagpengesystemet blev etableret som en forsikringsordning, var logikken klar: Man betalte et kontingent til A-kassen, og i tilfælde af arbejdsløshed fik man dækket op til 90 procent af sin hidtidige løn i form af dagpenge – under

forudsætning af, at man stod til rådighed for arbejdsmarkedet.

Sådan er det ikke længere. Vores dagpengesystem er grundlæggende truet af politikernes besparelser. For få år siden blev dagpengeperioden halveret til to år og genoptjeningsperioden fordoblet til et år. Samtidig er dagpengene sænket for dimittender og unge.

Det må stoppes, og vi skal have genskabt et trygt dagpengesystem, hvor ingen ryger ud, og det er let at genoptjene dagpengeretten. Vores næste mål er, at dagpengedækningen løftes til at dække to tredjedele af lønnen. Vores vision er, at man skal have dækket 90 procent af sin tidligere løn (maks. 30.000 kr.)

Nu skal der handles, og det er muligt med et nyt flertal. Lad os komme i gang. Det haster!

PENSIONS KAMPAGNE: STOP VED 68

● Pension

Anders Olesen, faglig koordinator, medlem af Enhedslistens hovedbestyrelse

Vi skal ikke arbejde til vi dør. En række fagforeninger fra hele landet og forskellige brancher har startet en vigtig kampagne. De kræver, at pensionsalderen skal stoppes ved 68 år.

Sammen med de borgerlige partier vil regeringen i efteråret sætte pensionsalderen op til 69 år gældende fra 2035. Det er Enhedslisten imod, og derfor bakker vi helhjertet op om fagforeningernes kampagne. Tjek kampagnen #Stop ved 68 og få din egen fagforening med.

Det er rigtigt, at gennemsnitslevealderen stiger. Men det er lige så rigtigt, at den enkelte skal have ret til et godt og trygt seniorliv, uanset hvilket arbejde eller mangel på samme, den enkelte har haft igennem livet.

Gode seniorår

Det er også rigtigt, at Danmark har verdens mest robuste pensionssystem, og at danske pensionister bliver nettobidragydere til samfundsøkonomien.

Det er helt urealistisk, at mennesker kan arbejde så meget, som politikerne kræver, når pensionsalderen efterhånden hæves til langt over 70 år. Vores arbejdsevne udvides ikke på samme måde som vores levealder,

det er et biologisk og videnskabeligt faktum. Alle målinger viser et stort flertal i befolkningen imod den høje pensionsalder. Det er Folketingets flertal, vi skal have flyttet. Et stop for højere pensionsalder er en afgørende begyndelse på et godt seniorliv til lønmodtagerne.

Enhedslistens forslag:

- Stop for højere pensionsalder – stop ved 68.
- Ret til tidlig tilbagetrækning på dagpenge efter 40 år på arbejdsmarkedet.
- Ret til delvis tilbagetrækning på dagpenge efter 35 år på arbejdsmarkedet.
- Ret til førtidspension til nedslidte, som er 55 år og har under halvdelen af arbejdsevnen tilbage.

Sammen med de borgerlige partier vil regeringen i efteråret sætte pensionsalderen op til 69 år gældende fra 2035. Det er Enhedslisten imod, og derfor bakker vi helhjertet op om fagforeningernes kampagne om at stoppe stigningen i pensionsalderen

Foto: Annie Gray, unsplash.com

HVAD LÆRTE VI AF KLIMALOVEN?

I starten af december blev en ny klimalov forhandlet på plads. Det var ikke bare Danmarks mest ambitiøse klimalov, men også en af verdens mest ambitiøse. Men hvad er skyggesiderne, hvad er de særligt positive ting og hvad lærte vi af forløbet?

● Klima

Jon Burgwald, klima- og energipolitisk rådgiver

For at starte med det bedste først, har vi med klimaloven nu fået Enhedslistens målsætning om, at Danmarks klimabelastning skal reduceres med 70 procent over de næste ti år. Det er historisk, når man tænker på, at det for et år siden kun var Enhedslisten og Alternativet, der havde så ambitiøs en målsætning.

Det kan dog ikke overraske nogen, at den målsætning, som snart alle har taget til sig, også blev fundamentet for klimaloven. Det, der derimod kan overraske, er, hvor svært det var at få et mere kortsigtet mål ind.

Vi skal i gang nu

Enhedslistens position har hele tiden været, at vi ikke kan vente med klimaindsatsen – vi skal i gang allerede nu. Derfor så vi også gerne, at man med klimaloven indførte en række delmål på vej frem mod 2030.

Det kunne vi simpelthen ikke få de andre partier med på. Men det, som vi lykkedes med, var at sikre, at der skal vedtages et "halvvejs mål" i en separat lov i forbindelse med klimahandleanererne. Et mål for 2025 er ikke optimalt, men stadig utrolig vigtigt, da det er så tæt på en garanti, som vi kan komme for, at der skal ske noget nu og her. Man skal huske, at der er stor forskel på vedtagne og realiserede reduktioner. Med en målsætning allerede i 2025 vil kravet til realiserede reduktioner være meget større, end hvis vi kun havde den ene 2030-målsætning.

Hvis vi forestiller os en lineær kurve fra i dag og frem mod 2030, skal målsætningen i 2025 være på cirka 55 procent. Det ville betyde, at vi skal reducere med lidt over ni millioner tons CO₂ mere, end hvad der allerede er planlagt. Til eksempel udleder hele persontransporten i dag 6,5 millioner tons og landbruget lidt over 10 millioner tons. Det vil altså være en massiv opgave at nå en reduktion på ni millioner tons

Enhedslistens position har hele tiden været, at vi ikke kan vente med klimaindsatsen – vi skal i gang allerede nu. Derfor så vi også gerne, at man med klimaloven indførte en række delmål på vej frem mod 2030.

i 2025, men også en opgave, som vi skal være i stand til at løse.

100 borgere på tinge

Med klimaloven har vi også sikret, at der skal etableres et såkaldt klimaborgerting. Det skal øge borgerinddragelsen og forhåbentligt bidrage til at modvirke presset fra de store virksomheder og politikere, som helst bare vil fortsætte som hidtil.

Ifølge aftalen skal borgertinget allerede bidrage til den første klimahandlean. Regeringen har derfor virkelig travlt med at få borgertinget op at køre hurtigst muligt. Men hvad er et borgerting egentlig?

I dag er der allerede borgerting oprettet eller under oprettelse i flere forskellige lande. Oftest er de fokuseret på klima, men i nogle lande har de også et bredere fokus. I Danmark er det indtil videre planen, at det skal være et klimaborgerting. I de planer, som eksempelvis Den Grønne Studenterbevægelse og andre græsrodsorganisationer har skitseret, skal der udvælges 100 danskere tilfældigt (dog skal den geografiske repræsentation sikres). De 100 danskere skal så opkvalificeres gennem en række processer og have et decideret sekretariat, som skal hjælpe dem.

Borgertinget har derefter ret til at stille forslag enten til Folketinget eller i forbindelse med forhandlingerne om handleplanerne, hvis en vis procentdel af borgertinget støtter det. Borgertinget kan selvfølgelig ikke vedtage ting,

Foto: Nicholas Ddoherty, unsplash.com

men det kan sikre, at politikere skal forholde sig til forslagene.

Erhvervslivet har serveretten

Borgertinget kan være med til at skabe modspil til de såkaldte klimapartnerskaber, som regeringen har nedsat. Klimapartnerskaberne er et forum, hvor Danmarks allerstørste virksomheder i 13 forskellige partnerskaber skal komme med deres anbefalinger til klimaindsatsen. De inkluderer alle fra Danish Crown over Aalborg Portland og til Netto. De 13 partnerskaber skal komme med deres forslag til klimatiltag, og det ser desværre ud til, at Socialdemokratiet har skudt forhandlingerne om klimahandleplanen til efter partnerskaberne har meldt ud.

Det vil betyde, at Danmarks største virksomheder på mange måder vil få serveretten og kan som de første efter klimaloven komme med deres bud på, hvad der fra dansk side skal gøres for at løse klimakrisen.

Når man tænker tilbage på Dansk Industris klimaplan fra efteråret, er der god grund til at være nervøs. Den såkaldte klimaplan inde-

holdt 150 tiltag, men langt størstedelen af dem omhandlede ikke klimaet. Tværtimod handlede de om, hvordan dansk erhvervsliv kan få mere vækst. Og så kommer klimaindsatsen ifølge dem lidt af sig selv.

Udover deres misforståede forestilling om, at vækst automatisk skaber grøn omstilling (det gør den ikke!), var det også et udspil, som inkluderede skattelettelser for de rigeste og "SU-reformer". Det er ikke en forståelse af den grønne omstilling, som Enhedslisten kan eller vil støtte.

Forbehold står ikke over klimamål

Der er en sidste ting, vi kan lære af klimaloven: alle de mange forbehold. Det kan vel ikke overraske, at der er mange partier, som tager forbehold over for Danmarks klimaindsats. Statsministeren har ofte gentaget, at den grønne omstilling ikke skal koste arbejdspladser. Men det, der alligevel overraskede, var, at så mange partier insisterede på at få de forbehold ind i loven. Dansk konkurrencekraft, beskæftigelse, udvikling af erhvervslivet og den generelle sammenhængskraft i samfundet nævnes blandt andet. Det vigtige her er, at selvom de helt sikkert betyder meget for de enkelte partier, så er vi ikke stavnsbundet over for dem. Der står blot i aftalen, at der skal tages hensyn til dem. Ikke at de skal diktere den grønne omstilling.

Det er for Enhedslisten en bunden opgave, at vi kommer i mål med vores klimaindsats. Og at det bliver dem, som forurener mest, der også skal reducere mest.

Det er for Enhedslisten en bunden opgave, at vi kommer i mål med vores klimaindsats. Og at det bliver dem, som forurener mest, der også skal reducere mest.

NYT FRA FOLKETINGET

Foto: unsplash.com

Elever skal ikke udsættes for flere meningsløse tests

Evalueringen af de nationale tests viser med al tydelighed, at testene ikke er den computer værd, de er skrevet på.

– De er i bedste fald spild af tid og i værste fald misvisende. Derfor forventer jeg, at undervisningsministeren nu giver eleverne, lærerne og forældrene en garanti for, at testene droppes før den 1. marts, hvor eleverne igen skal testes, siger Jakob Sølvhøj.

Enhedslisten vil oprette frihedskommission

Regeringens seneste forslag om mere overvågning i det offentlige rum får nu Enhedslisten til at foreslå, at der skal nedsættes en frihedskommission. Den skal gennemgå al antiterror-lovgivning, der er vedtaget siden 2001, og pege på indgreb i frihedsrettighederne, som viser sig unødvendige eller uproportionelle og kan ruller tilbage.

Uddannelsesloftet fjernes

I slutningen af januar blev afskaffelsen af uddannelsesloftet endelig behandlet i Folketinget.

– Siden uddannelsesloftet blev indført en kold decemberdag i 2016, har de studerende kæmpet hårdt for, at loftet blev droppet. Uden deres utrættelige kamp havde det ikke været muligt at afskaffe loftet nu. Uden dem havde vi stadig haft uddannelsesloftet, understreger Enhedslistens uddannelsesordfører Mai Villadsen.

EU'S FREMTID SKAL DISKUTERES

Som en del af EU-kommissionsformand Ursula von der Leyens store projekt for EU's udvikling følger en såkaldt "Konference om Europas fremtid". Efter hendes indsættelse blæste det i vinden, hvad det betød, men nu har kommissionen begyndt processen for den stærkt nødvendige demokratisering. Spørgsmålet er dog, hvor demokratisk denne proces bliver.

● EU

Frederik Kronborg, Rød+Grøn

"Konference om Europas fremtid" er måske ikke den mest velvalgte betegnelse. Den dækker over en to-årig proces, hvor en række europæiske aktører skal diskutere, hvad EU skal kunne i fremtiden. Det første udkast fra kommissionen havde en noget indskrænket ide om, hvem der burde deltage i processen. Men med pres fra venstrefløjgruppen i EU-Parlamentet lykkedes det at få indskrevet, at processen skal

inkludere EU-institutionerne, den europæiske fagbevægelse, NGO'er og helt almindelige europæiske borgere.

Traktatfæstet eller ej?

Et andet åbenlyst problem er, hvis EU-toppen allerede har besluttet sig for, hvad konferencen skal ende med. Det lykkedes med pres fra Venstrefløjgruppen at få EU-Parlamentet til at vedtage, at der bør arbejdes hen imod, at konferencen skal forpligtes til, at resultaterne skal indføres i EU-traktaten. Hvis det også lykkes at overbevise både EU-Kommissionen og Ministerrådet om dette, kan det ende med en reel progressiv fremgang for EU's traktat.

Der er dog stadig lang vej igen, før Kommissionen og Ministerrådet kommer ind på denne bane. Desværre meddelte Danmarks repræsentation i EU ved lanceringen af Kommissionens rammebeskrivelse, at Danmark ikke mener, at traktaten skal ændres. Faktisk mener man, at "EU skal ikke spille kræfter på traktatændringer", som det blev skrevet i et tweet den 28. januar. Alt tyder på, at dette vil blive Rådets samlede holdning.

Det betyder, at man gerne vil lave en såkaldt demokratisk proces i hele to år, men hvis konklusionen bliver, at EU-traktaten skal æn-

dres, så er beslutningen ligegyldig. Det virker helt absurd.

Mulighederne skal holdes åbne

Med ovenstående forbehold i baghovedet, så er det helt afgørende, at venstrefløjens ikke lader Kommissionen og de øvrige højre kræfter i EU løbe med dagsordenen. At venstrefløjgruppen er lykkedes med at få både fagbevægelsen og NGO'er inddraget i processen er meget positivt.

Den manglende inddragelse af parter, der varetager miljøets og almindelige menneskers interesser, er en af venstrefløjens hovedanker imod den måde, EU fungerer på i dag, hvor EU's traktat favoriserer højrefløjens agendaer.

Med den potentielle åbning af EU-traktaten ville man kunne gennemføre initiativer såsom en social protokol, der vil sikre, at EU i sin lovgivning skal tage hensyn til lønmodtagernes forhold fremfor retten til spekulation og udnyttelse. Hvordan forløbet ender, er det stadig for tidligt at spå om. Om det overhovedet er muligt at skubbe på for en progressiv agenda er stadig uvist, men systemet har – om ikke andet – åbnet en dør på klem for en mulig forandring.

Efter pres fra venstrefløjgruppen vil man inddrage EU-institutionerne, den europæiske fagbevægelse, NGO'er og helt almindelige europæiske borgere i "Konference om Europas fremtid".

Foto: GUE/NGL

BREXIT PRÆGER EU-KOMMISSIONENS ARBEJDSPROGRAM

I EU er det Kommissionen, der har initiativretten til at stille lovgivning. Derfor fulgte jeg spændt med, da Kommissionen ved udgangen af januar præsenterede sit arbejdsprogram for 2020. Et arbejdsprogram, der følger hvad kommissionsformand Ursula von der Leyen fremlagde ved sin indsættelse – men også et arbejdsprogram, der er tydeligt mærket af Brexit.

● EU

Frederik Kronborg, Rød+Grøn

To af de helt store dagsordener i EU er klima og mindsteløn. Der er ikke noget afgørende nyt om emnerne i EU-Kommissionens arbejdsprogram, men lidt er alligevel sluppet ud.

Kommissionens slagnummer på klimaområdet bliver en grøn pagt. Her arbejder Kommissionen videre med en plan fra december, som hæver reduktionsmålene minimalt og ikke lever op til målsætningerne fra Parisaftalen. Her til indeholder den grønne pagt en ambition om at forbedre forholdene "fra jord til mund". Desværre konkretiseres det ikke, hvad forbed-

rede forhold indebærer, eller hvad det betyder, at planen skal være mere bæredygtig. Samlet set mange fine ord men intet, der peger henimod virkelig handling.

Uklarhed om mindsteløn

Når det kommer til mindsteløn, fortsætter Kommissionen sin fortælling om, at denne vil indrettes efter nationale forhold. Det er stadig fuldstændig uklart, hvad det betyder, og hvordan en fælles mindsteløn kan være forskellig.

I januar præsenterede Kommissionen et såkaldt "Roadmap to a social Europe". Her fremgik det, at kommissær Nicolas Schmit vil anvende Lissabontraktatens artikel 153 til at indføre mindstelønnen. Det pudsige ved det er, at et hurtigt opslag i traktaten viser, at artikel 153 stk. 5 skriver sort på hvidt, at denne artikel ikke omhandler lønforhold. Hvordan en mindsteløn ikke

Kommissionens slagnummer på klimaområdet bliver en grøn pagt. Her arbejder Kommissionen videre med en plan fra december, som hæver reduktionsmålene minimalt og ikke lever op til målsætningerne fra Parisaftalen.

omhandler lønforhold, skal man nok ret langt ud i argumentationen for at komme frem til.

Brexit fylder stadig

Der kan ikke herske nogen tvivl om, at Brexit har været det store dagsordenssættende punkt siden 2016 i EU-systemet, og arbejdsplanen for 2020 er ingen undtagelse.

EU's svar har i hele Brexit-forløbet været at rykke sammen og holde fast på systemet, som det er. Men arbejdsplanen lægger delvist op til at gøre op med denne tilgang. Idéen om en "Konference om Europas fremtid" (læs mere på side 10) og øvrige initiativer peger i en ny retning.

Hvor Juncker-kommissionen snakkede om at være stor på det store og lille på det lille, følger von der Leyen op. Hun mener, at EU skal have en ny tilgang til politik. Man skal have et bedre udsyn mod langsigtede tendenser og sikre, at lovgivningen giver flere konkrete tiltag for borgerne. Om det i virkeligheden betyder, at EU skal have mere direkte indflydelse på lovgivningen, er nok ikke svært at komme frem til. Men samtidig vil hun også indføre en "én ind én ud"-tilgang, hvor gamle byrder fjernes, når nye kommer til. Mange vil nok måske spørge sig selv, om de nogensinde har oplevet EU fjerne en byrde eller give magt tilbage til medlemslandene på et eneste område.

EU's svar har i hele Brexit-forløbet været at rykke sammen og holde fast på systemet, som det er. Men EU-Kommissionens arbejdsplan lægger delvist op til at gøre op med denne tilgang.

Foto: Jannes van den Wouwer, unsplash.com

VERDEN IFØLGE TYRANEN TRUMP

Når en gammel mand, som har levet af maxiburgere og cola i mange år, lægger et billede på Twitter med sit eget hoved på Sylvester Stallones veltrænede krop, så viser det, at denne mand har en helt forvrænget selvforståelse. Det viser også, at han tror på aggressionen. Når manden så er USA's præsident, hvad siger det så om USA?

● Analyse

Mikael Hertoft, Rød+Grøn

Donald Trump har en abnorm personlighed. Manden lyver uafbrudt. Han kan ikke lave langsigtede alliancer eller aftaler. Han har ingen loyale folk omkring sig, fordi han selv er ude af stand til at vise loyalitet. Han elsker at svine folk til, mens han skamroses sig selv.

Hvad siger det om USA? Marxisme siger lidt forenklet udtrykt, at det ikke er personligheden, der skaber historien, men historien der skaber personligheden. Omstændighederne betinger hvilke personligheder, der kommer frem. Når Trump er præsident, så er det tegn på USA's svaghed.

Fra leder af den frie verden til "America first"

I de seneste mange år har USA's politik været at dominere verden. Tidligere præsidenter har haft en ideologi om en "verdensorden", hvor USA var garant for "frihed og demokrati". De har regeret ved at dominere, men også ved at tilbyde andre magter, bl.a. vesteuropæiske lande, en del af kagen og beskyttelse.

Verden blev domineret af institutioner som Verdensbanken og Den internationale Valutafond, som var domineret af USA. Planen var, at det hele skulle reguleres i aftaler organiseret af WTO og aftaler mellem USA og lande/regioner (såsom TTIP-aftalen). Det blev kaldt af-

taler om fair og fri handel, selvom det var ulige aftaler, der gav alle fordele til de store kapitalinteresser i rige lande.

Trump har revet meget af det i stykker. Handelsaftalerne er blevet genforhandlet eller sat på pause. WTO er blevet sat ud på et sidespor, mens USA har igangsat en handelskrig med Kina og indført sanktioner mod mange lande. "America first" betyder, at USA kun skal gøre, hvad der bedst for USA – ja i virkeligheden kun for de allerrigeste i USA og kun på kort sigt.

Han sender et signal om, at USA's allierede ikke kan regne med støtte, hvis de er i problemer. Mange NATO-lande blev skrækslagne, da han såede tvivl om, hvorvidt USA vil hjælpe allierede, der ikke betaler nok til NATO, hvis de bliver angrebet.

Kapitalismen undergraver sig selv

Resultatet er, at USA's allierede bliver usikre på USA. Tyskland har desperat brug for Ruslands gas gennem Nord Stream 2. Men Trump sanktionerer gasledningen for at stoppe den og behandler Tyskland og Rusland som bananrepublikker for at fremme USA's gassalg til Europa. Rusland er vant til den behandling, men at behandle EU's stærkeste økonomi på den måde er udtryk for kortsigtet arrogance.

Det er samtidig et tegn på, at kapitalismen undergraver sig selv. Systemet udvikler sig ikke efter langsigtede planer men efter kortsigtede krav om profit. Årtiers neoliberal politik har gjort USA til en svagere supermagt med en fattigere og dårligere uddannet befolkning og med et industriapparat, som fungerer dårligt. Denne svaghed tvinger USA til at bruge metoder som Trumps. En hustryran, der bliver mere voldelig, når han er ved at tabe kontrollen over familien.

Stabilt højreorienteret – men svag

At Trump er upålidelig, betyder ikke, at hans politik svinger over længere perioder. Han følger hele tiden et stærkt højreorienteret program. Han går ind for udplyndring af naturen og menneskene, er autoritær, antidemokratisk, racistisk og mandschauvinistisk.

Derfor er hans nærmeste allierede da også Saudi-Arabien og Israel: to autoritære stater med autoritære ledere, som kalder på hans beundring og som han arbejder tæt sammen med. Ikke mindst militært.

Trump's udenrigspolitik bygger på afpresning og direkte vold. Det kan godt skaffe resultater. Men det er et tegn på svaghed, når en supermagt er nødt til at gå direkte til de metoder.

Donald Trump kan virke utilregnelig, men hans politik er forudsigeligt aggressiv og højreorienteret.

EN TRAVL TID FOR IRAN-GRUPPEN

Enhedslistens Iran-gruppe blev dannet i slutningen af 2018 og tæller i øjeblikket omkring 8-10 fast aktive medlemmer. Rød+Grøn har talt med gruppens kontaktperson, Emil Vatani, til en snak om Enhedslistens Iran-arbejde.

● Iran

Simon Halskov, Rød+Grøn

Hvad laver I generelt i Iran-gruppen?

- Vi mødes cirka en gang om måneden og har afholdt flere meget vellykkede arrangementer om Iran. I 2019 afholdt vi f.eks. et 8. marts-arrangement i anledning af kvindernes internationale kampdag, hvor fokus var på de iranske kvinders kamp. Her deltog omkring 140 personer. I efteråret havde vi et velbesøgt arrangement i malernes fagforening. Her var fokus på massehenrettelserne af politiske fanger i de iranske fængsler i 1980'erne. I december var vi medarrangører af en demonstration til støtte for både den iranske og irakiske befolknings kamp for frihed mod deres regimer. Ellers har vi været med til at afholde forskellige demonstrationer og komme med udtalelser om aktuelle politiske emner. Vores arbejde er meget afhængigt af den politiske situation og udvikling i selve Iran. Og sådan som det senest har udviklet sig i Iran, er der nok at tage fat om. Vi keder os i hvert fald ikke!

Har USA's mord på Suleimani og den aktuelle situation i Iran fået gruppen til at tage initiativer?

- Vi har naturligvis været aktive i forhold til den tilspidsede situation og forsøgt at præge alle omkring os med vores syn på det. Vi har blandt andet lavet en udtalelse, som kan læses på vores Facebook-side "Nyhedssiden Iran-Solidaritet". I det hele taget vil jeg opfordre alle, som ønsker nyheder på dansk og engelsk fra Iran, til at følge vores Facebook-nyhedsside.

Hvordan har mordet påvirket den politiske situation i Iran?

- Der er ingen frihedselskende iranere, hverken i Iran eller uden for Iran, som begræder Soleimanis død eller fordømmer selve drabet på

» Der er ingen frihedselskende iranere, hverken i Iran eller uden for Iran, som begræder Soleimanis død eller fordømmer selve drabet på ham som person. Mit fokus er i stedet på, hvordan det påvirker befolkningernes kamp for frihed i regionen.«

Emil Vatani,
kontaktperson i Enhedslistens Iran-gruppe

ham som person. Mit fokus er i stedet på, hvordan det påvirker befolkningernes kamp for frihed i regionen. I perioder, hvor konflikten mellem Iran og USA – eller andre vestlige lande – blusser op, så udnytter det iranske regime det med det samme til at slå ned på intern modstand i Iran. Med udsagnet om, at Iran er i krig mod ydre fjender, skaber de en atmosfære af krig og undtagelsestilstand og slår brutalt ned på f.eks. demonstrationer, strejker eller andre former for protester mod regimet. Samtidig går al opmærksomhed og mediedækning i sådanne perioder væk fra befolkningernes kamp til fordel for de to regeringers indbyrdes magtkamp.

Vil konflikten eskalere til en regulær krig, tror du?

- Hvis du spørger mig, om USA eller Iran er interesseret i en regulær krig, så er svaret nej. I stedet har drabet på Soleimani og den tilspidsede konflikt givet det iranske regime en mulighed for at forlænge sin levetid en smule. Men det er jo kun midlertidigt. Der har allerede været demonstrationer i flere byer mod det iranske regime, siden Soleimani blev dræbt. I det hele taget går der ikke længe, før det iranske, islamiske regime må stå ansigt til ansigt med alle sine problemer – lige fra de økonomiske trængsler til den store folkelige protestbevægelse, som er i gang med at blive opbygget. Det er et regime, som stod i en dyb krise, før USA's drab på generalen – og det gør regimet stadig.

Mordet på Soleimani har fjernet al opmærksomhed og mediedækning fra befolkningens kamp – til fordel for USA's og Irans indbyrdes magtkamp. Det mener Emil Vatani fra Enhedslistens Iran-gruppe.

Foto: Wikimedia Commons

Styrk den mentale sundhed

Mennesker, der har ondt i psyken, er blevet afvist og stigmatiseret i en evighed. Der er brug for nye boller på suppen i form af flere ressourcer og aftabuivering af psykisk sygdom.

MÅLET ER KLART: VÆRDIG PSYKIATRI FOR ALLE

Med finansloven sikrede Enhedslisten 600 millioner kroner til et akutløft af psykiatrien. Nu kommer anden etape, som er en langsigtet handlingsplan med fokus på forebyggelse og sammenhæng mellem kommuner og regioner.

Peder Hvelplund,
sundheds- og psykiatriordfører

I adskillige år har alskens politikere sagt, at psykiatrien skulle prioriteres. Der er bare aldrig nogen, der har sagt, at den skulle prioriteres højest. Derfor har ordene været gratis.

I praksis er psykiatrien altid blevet stedmoderligt behandlet i sundhedsvæsenet. En stor del af finansieringen er kommet som tidsbegrænsede projektbevillinger over satspuljen. Det har medført stor grad af usikkerhed og ustabilitet for området. Borgere har oplevet, at når de har været allermest sårbare, og hjælpen var påtrængende påkrævet, så er de blevet afvist. Konsekvenserne for pårørende, personale og ikke mindst den enkelte borger med psykisk sygdom har været uoverskuelige.

Det er alle dele af psykiatrien, der har været overset og underfinansieret. Uanset om vi har talt om hospitalspsykiatri, socialpsykiatri, botilbud, akutindsats eller forebyggelse.

Derfor besluttede vi i Enhedslisten, at nu skulle psykiatrien prioriteres højest. Det blev et

hovedkrav til finanslovsforhandlingerne. Vi ville stille krav om et akutløft især målrettet de allermest syge og sårbare. De, der oftest bliver overset og forbigået. Vi ville også insistere på en langsigtet psykiatrihandlingsplan med fokus på forebyggelse og sammenhæng mellem den kommunale og regionale indsats.

Tværfaglighed og flere ressourcer

De seneste mange år har vi oplevet, at der er blevet færre ressourcer til den enkelte patient. Det har ført til mere fokus på medicinsk behandling og langt mindre tid til den relationelle behandling. Der har simpelthen ikke været ressourcer til samtaler, aktiviteter og terapi. Desuden har presset været så stort, at borgere er blevet udskrevet, før der var et tilstrækkeligt tilbud klar til at tage imod dem.

For de ansatte har konsekvenserne været dårligt arbejdsmiljø, for patienterne øget brug af tvangsforanstaltninger og genindlæggelser.

Det har været afgørende for Enhedslisten at sikre midler til et kvalitetsløft, til mere tværfaglighed, til efteruddannelse og flere ressourcer til den enkelte patient. Kun på den måde kan vi sikre et mere sammenhængende forløb, hvor man efter en indlæggelse bliver bedre i stand til at mestre sin sygdom og livssituation.

Det er helt uacceptabelt vilkår for mennesker i en særdeles sårbar situation. Det er også helt urimelig behandling af ellers dygtigt og dedikeret personale.

Derfor har det været afgørende for Enhedslisten at sikre midler til et kvalitetsløft, til mere tværfaglighed, til efteruddannelse og flere ressourcer til den enkelte patient. Kun på den måde kan vi sikre et mere sammenhængende forløb, hvor man efter en indlæggelse bliver bedre i stand til at mestre sin sygdom og livssituation.

Inddragelse af dem, det handler om

Det lykkedes os at komme ud af finanslovsforhandlingerne med et årligt løft på 600 millioner kroner til psykiatrien. Men det var selvsagt kun første skridt. Foran os ligger nu det vigtige arbejde med psykiatrihandlingsplanen, der skal sætte fokus på forebyggelse og opsporing, mindske mistrivsel og øge koordination og samarbejde mellem den kommunale og regionale indsats.

Vi har i hele forløbet haft et tæt samarbejde mellem bruger-, pårørende- og faglige organisationer. Især græsrodsgruppen Værdig Psykiatri For Alle, som kan findes på Facebook og rummer både tidligere og nuværende psykiatribrugere med vidt forskellig baggrund og erfaringer, pårørende og ansatte. Det er nemlig et vigtigt budskab, at vi skal sikre en mangfoldighed i tilbuddene til mennesker med psykisk sygdom. Kun på den måde kan vi nå det mål, som vi er helt enige om: en værdig psykiatri for alle.

LYT EFTER KANARIEFUGLENS SANG

Når vores børn og unge viser tegn på øget psykisk sårbarhed, må vi zoomes ud og se på, hvor systemerne, som skal varetage børnenes vilkår, er utilstrækkelige og hvor vi svigter.

Julie Kordovsky,
Enhedslistens psykologfaglige netværk

Undersøgelser foretaget af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) viser, at kommunerne oplever udfordringer med en stigning i antallet af psykisk sårbare børn og unge. Det er børn, der kæmper med angst, selvskaide, ensomhed, social isolation, depression eller generel tristhed.

Sammen med inklusionsloven fra 2012, hvor specialbegrebet blev strammet op, kom folkeskolereformen i 2014. Det betød, at man i folkeskolen både skulle have fokus på øget faglighed, blandt andet gennem længere skoledage, og at en stor gruppe elever, der tidligere havde brug for specialundervisning, nu skulle inkluderes i den almindelige skole gennem opbygning af læringsfællesskaber med plads til alle.

Ifølge Professor Susan Tetler fra DPU krævede inklusionsloven investering, systemisk tankegang, og mindst fem år til at blive implementeret. I stedet blev det folkeskolereformens mål om bedre præstationer og øget faglighed, der fik den højeste prioritet, og de børn,

der havde særlige behov, som tabte. I dag fremstår både børn og voksne i folkeskolen som svigtede. Kommunerne reagerer med at efterspørge øget ekstern rådgivning og hjælp til at sikre tidlige indsatser. Det kalder på prioritering, og at vi lytter efter.

Diagnoser er ikke alt

Når vi skal forstå børn og unges stigende mistrivsel, er det et vigtigt afsæt ikke at se børnene som problemet. I stedet skal vi lytte til, hvordan de – som kanariefluglene i kulminerne – viser problemet, f.eks. gennem skolevægning. For børn og unges 'problemadfærd' bør blot være vores nøgle til at forstå og hjælpe bedre. Og til at granske vores systemer kritisk: Er de skabt for og passer ordentligt på alle, der er i dem?

Problemadfærd har ikke en enkel årsags-sammenhæng og må betragtes i et samvirke mellem forskellige faktorer over tid. Derfor er det vigtigt at arbejde ud fra antagelsen om, at familier, myndigheder og samfund, der svigter, også selv er svækkede. For børn med neurologiske baggrunde for deres vanskeligheder vil det ofte være virksomt at blive diagnosticeret, men der er også en risiko for, at deres vanskeligheder alene bliver forklaret gennem diagnosen – og det kan føre til stigmatisering og distancering i mødet med barnet hos de voksne professionelle. Diagnosticeringen kan på den måde være medvirkende til en sløring af de magtstrukturer, som barnets mistrivsel kan være et direkte resultat af. Det er derfor vigtigt,

at vi ikke alene arbejder med et individualistisk afsæt, og at diagnoserne i stedet bruges til at skabe forståelser, der fremmer udvikling af positive historier og bæredygtige relationer. Det er en af skolepsykologernes fineste opgaver.

Stærke samarbejder og bevidste handlinger

Når børn udviser problemadfærd og tegn på mistrivsel, opstår ofte ønsket om undersøgelse, ekspert-diagnosticering og 'behandling'. Behandling kan groft beskrives i tre former: medicinsk behandling (f.eks. ved organisk betingede udviklingsforstyrrelser som ADHD og autisme), psykoterapeutisk behandling (f.eks. samtaler og indlæring af nye handlingsstrategier) og systemisk/miljøterapeutisk behandling (f.eks. behandlingsmiljøer som specialklasser, socialpædagogiske opholdssteder, plejefamilier og behandlingshjem). Men som skolepsykologen Jørn Nielsen beskriver, kan behandling også afløses af 'bevidste handlinger'. Det sker ved, at vi aktivt flytter indsatsen fra eksperternes hænder og steder til der, hvor problemadfærd og mistrivsel finder sted: i hjemmet, klasseværelset, fritidshjemmet osv. Der sker ved, at vi prioriterer arbejdet med at forme, styrke og kvalificere de samarbejder, som udgør og støtter børnenes vigtigste relationer og fællesskaber. Ved at zoomes ud og blive ambitiøse på vores systemers vegne fremfor blot at ville reducere symptomerne på de strukturelle problemer, som følger af dem. Når fuglene så synger igen, er der ingen fare på færde.

MAN SKAL HAVE FRED FOR AT FINDE SINE STYRKER

Fountain House har med sine mere end 500 unikke brugere årligt skabt et hus, hvor især unge kan få plads til at blive klar til samfundet – hvad enten det drejer sig om uddannelse, job eller bare en fungerende hverdag – på trods af deres psykiske udfordringer.

Signe Skelbæk, Rød+Grøn

På Teglværksgade i København ligger et hus, hvor langsommelighed og tid til at øve sig er i højsædet.

En af de unge, der i mere end to år har benyttet tilbuddet, er den nu 24-årige Kasim, der slås med både angst og autisme.

– Da jeg begyndte her, havde jeg virkelig meget angst. Jeg kunne ikke tale med nye mennesker. Efter et stykke tid mødte jeg mange nye, der startede her. Det gav mig mere tiltro til, at vi alle sammen har noget, vi kan byde ind med. Jeg er nået langt, men jeg føler stadig, jeg kun har taget få skridt. Nu kan jeg tale i en forsamling med mange mennesker uden at føle, at det er jordens undergang. Jeg er gået fra at tænke, at jeg ikke kan noget, til at være en, der tror på, at alle dem, der kommer herind, kan noget. De mangler bare at kunne se det selv, fortæller Kasim, der kommer i huset næsten dagligt.

Opdager, hvor meget de kan

I unghuset kan unge, der kæmper med f.eks. angst, spiseforstyrrelser, selvskade, bipolar li-

delse eller depression deltage i aktiviteter eller kurser. Der udbydes mere end 30 fag, og herudover kan man deltage i fælles arrangementer som madlavning og fællesspisning eller stå i caféen, hvor unge som Kasim i eget tempo udvikler deres mod og sine færdigheder og lægger diagnosen lidt på hylden.

– Når man er her, så har man ikke fokus på sin diagnose, den taler vi ikke rigtig om. Vi har fokus på, at nu går man f.eks. til keramik. Nogle gange sker der det, at når der ikke er så meget fokus på det, de er udfordret af, så opdager de, hvor meget de kan. Det bliver et helle, fortæller Bettina, der arbejder i huset.

Fountain House kræver ingen visitation for Københavns og Frederiksbergs borgere, og de omkringliggende kommuner kan, hvis kommunen betaler for det, også henvise unge til stedet. Huset tilbyder desuden en 'bogstøtte', hvor unge kan få studie- og karrierevejledning.

Drivhus-tanken

Idéen om et "Fountain House" stammer oprindeligt fra New York og går tilbage til 40'erne, hvor tidligere psykiatriske patienter grundlagde det første. Nu findes der flere end 370 lignende huse verden over med samme ideologi, nemlig at udsatte og sårbare borgere skal have et sted, hvor de i ro kan udvikle deres kompetencer, så de kan trives i samfundet.

– Noget af det vanskelige ved socialt arbejde er, at hvis man skaber et trygt og beskyttet miljø, som man kan have brug for, hvis man har det svært, så kan man også nemt komme til at lave det så afgrænset fra om-

verdenen, at det bliver svært at træde ud i et arbejde eller civilsamfundet, fortæller Christian, der er konsulent og også arbejder i huset.

I øjeblikket arbejder huset på at skabe et erhvervsnetværk med firmaer, der er interesserede i at gøre indslusningen til arbejdsmarkedet så let som muligt for de primært unge, der benytter Fountain House.

Bettina supplerer:

– Vi er i høj grad som et drivhus, hvor man kan få lov til at vokse i trygge, beskyttede rammer. Og så handler det om, at man kan se, at det, man lærer her, er overførbart. Man kan f.eks. langsomt blive klædt på til at stå over for sin sagsbehandler på jobcenteret. Kunsten er at finde balancen, så vi ikke bliver for meget drivhus. Fountain House har 25-års jubilæum til foråret.

» Når man er her, så har man ikke fokus på sin diagnose, den taler vi ikke rigtig om. Vi har fokus på, at nu går man f.eks. til keramik. Nogle gange sker der det, at når der ikke er så meget fokus på det, de er udfordret af, så opdager de, hvor meget de kan. Det bliver et helle. «

Bettina Lemtorp
Fountain House

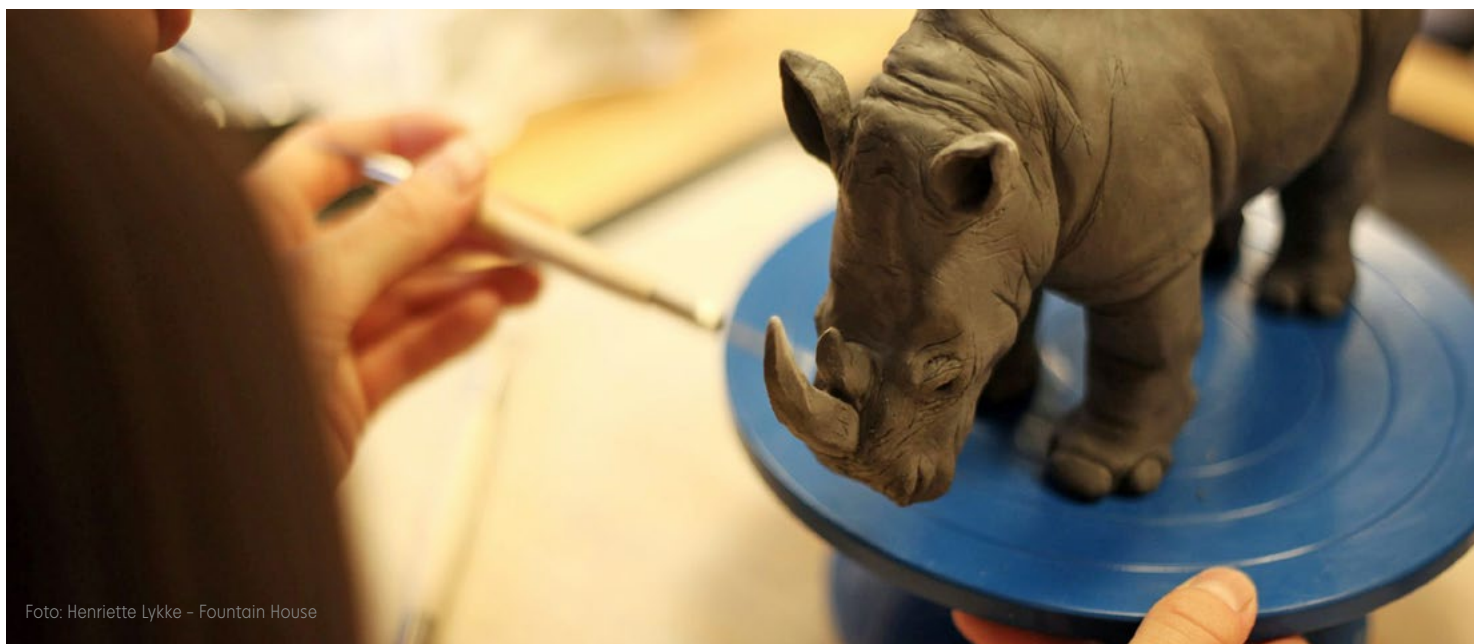

Foto: Henriette Lykke – Fountain House

MENNESKER KOMMER I KLEMME I EN PRESSET PSYKIATRI

I finansloven fik Enhedslisten afsat 600 millioner kroner til et akut løft af rets- og behandlingspsykiatrien. Med den kommende 10 års plan skal forebyggelse og socialpsykiatri også i fokus. For hele psykiatriområdet er så presset, at patienter og pårørende kommer i klemme.

Emma Fleming,
fagsekretær på psykiatriområdet

I psykiatrien bliver nogle patienter ikke indlagt, selvom de har brug for det, eller de bliver indlagt så sent, at det gør sygdommen værre. Andre bliver udskrevet, før de er klar. Det sidste er faktisk helt almindeligt. Seks ud af 10 voksenpsykiatere oplever mindst én gang om ugen at måtte udskrive en patient, som ikke er færdigbehandlet, fordi pladsen skal bruges af en anden. Det viser en undersøgelse, som Lægeforeningen foretog i 2018.

Kapaciteten er helt utilstrækkelig

Den måde, vores psykiatri er indrettet på, er u hensigtsmæssig. Det skal der rettes op på med en 10-års plan for psykiatrien, som skal forhandles til efteråret. Desværre er vilkårene i behandlingspsykiatrien så utilstrækkelige, at

Enhedslisten også valgte at fokusere årets finanslovsindsats på at give psykiatrien et løft her og nu. Området mangler i den grad kapacitet, og konsekvenserne er store for både patienter og pårørende, når man henvender sig og alligevel ikke får den rette hjælp.

Det er let at forestille sig, hvor forfærdeligt det er at blive afvist, når man er syg. Eller hvordan det vil føles at stå som pårørende til en alvorligt syg person, når lægen i akutmodtagelsen bare slår ud med armene og beder én komme igen, hvis det bliver værre.

Manglende tid og plads i psykiatrien og meget få andre behandlingstilbud betyder, at menneskers psykiske sygdom alt for ofte får lov at udvikle sig til det værre. Enten fordi de slet ikke kan komme til, eller fordi de modtager utilstrækkelig behandling.

Dårlig psykiatri giver mere kriminalitet

Dansk Psykiatrisk Selskab har undersøgt retspsykiatrien og set på, hvorfor folk er endt med en behandlingsdom. Antallet af retspsykiatri-

ske patienter er nemlig eksploderet fra 1.445 i 2001 til 4.393 i 2014. Det viste sig, at i tre ud af fire sager kunne kriminalitet være forebygget via bedre behandling i almenpsykiatrien. Man kunne se, at psykiatrien enten havde mistet kontakten til personen, at patienterne blev afvist i akutmodtagelsen, udskrevet eller afsluttet ambulant. Andre dømt havde talrige korte indlæggelser bag sig, som ikke resulterede i en stabilisering af tilstanden.

Den store stigning i retspsykiatriske patienter kombineret med et fald i sengepladser på 21 procent i samme periode betyder, at mange almene pladser og ambulante tider er optaget af retspsykiatriske patienter, der er dømt til at være indlagt eller møde op. Det forstærker den negative spiral, hvor færre almene pladser betyder mindre behandling, hvilket igen betyder, at flere ender med en behandlingsdom. Og så bliver der endnu færre almene ledige pladser.

10-års plan på vej

Årsagerne til de miserable forhold i psykiatrien er flere. I mange år er mængden af patienter steget, mens bevillingerne ikke er fulgt med. Derfor er udgiften pr. patient i psykiatrien reduceret med 18 procent fra 2008-15. For at stoppe denne udvikling gik Enhedslisten målrettet efter en akutindsats for psykiatrien i finanslovsforhandlingerne. Men der skal selvfølgelig meget mere til.

Manglende tid og plads i psykiatrien og meget få andre behandlingstilbud betyder, at menneskers psykiske sygdom alt for ofte får lov at udvikle sig til det værre.

Foto: Ali Yahya, unsplash.com

Sundhedsministeren har efter valget varslet en langsigtet 10-års plan for psykiatrien, hvor hele området skal gennemgås og nytænkes. Det er en plan, som Enhedslisten har bedt om længe, for der er mildest talt brug for flere midler og en ny metode til at organisere behandling og tilbud til mennesker med psykiske lidelser. Både på de psykiatriske afdelinger, men også i kommunerne, på bosteder og i den forebyggende indsats.

Der er også brug for, at vi gentænker måden behandlingen foregår på. Der skal skrues ned for medicin og tvang og op for terapeutiske løsninger, der gør folk i stand til at leve med eller komme sig over sygdom.

600 akutmillioner på et tørt sted

For Enhedslisten er det dog afgørende, at nogle af psykiatriens fatale problemer bliver løst her og nu. Vi kan ikke vente på, at der er forhandlet, lovgivet og bevilliget penge til en langsigtet plan, som tidligst giver resultater i 2021. Derfor valgte Enhedslisten at gøre et akutløft til psykiatrien til finanslovens hovedprioritet og kom igennem med et løft på 600 millioner kroner, der kan bruges i regionerne til at forbedre vilkårene for en række patienter allerede i år.

Prioriteringen viste sig at være helt rigtig. For selvom regeringen havde givet valgløfter om både gratis psykologhjælp, en styrket indsats mod stigningen i personer med psykisk sygdom og et løfte om en halv milliard til psykiatrien, havde de ikke afsat så meget som en øre

målrettet psykiatrien i finanslovsudspillet. De ville vente, til 10-års planen var færdigforhandlet. Så længe ville vi ikke vente.

Akut løft til retspsykiatrien og flere pladser

I de kommende aftaler om, hvordan de 600 millioner kroner skal bruges, har vi valgt at prioritere en udbygning af sikringen i Slagelse, hvor de allerfarligste patienter i dag er indlagt, og hvor der mangler pladser. Konsekvensen af pladsmanglen har været, at patienter indlægges på andre afdelinger, der ikke kan tage ordentligt vare på dem. Vi har derfor haft to tilfælde, hvor personer har været fastspændt i bælte i henholdsvis 11 og 13 måneder. Det er helt umenneskeligt, og vi har derfor aftalt, at stedet skal udvides med fem nye pladser.

Resten af midlerne skal bruges til både flere sengepladser og bedre behandlingskvalitet. Flere sengepladser er nødvendigt, så man faktisk kan blive indlagt, når det er nødvendigt, og så man ikke behøver frygte at blive udskrevet

Der er også brug for, at vi gentænker måden behandlingen foregår på. Der skal skrues ned for medicin og tvang og op for terapeutiske løsninger, der gør folk i stand til at leve med eller komme sig over sygdom.

for tidligt uden mulighed for at komme tilbage. Danske regioner er i gang med at regne på, hvordan de kan skabe flere sengepladser i almenpsykiatrien og 50 pladser i retspsykiatrien, og vi forventer snart resultater.

Tværfaglige teams og næste skridt

Den største del af de resterende midler skal dog bruges på at ansætte flere hænder, så behandlingspsykiatrien bliver mere end opbevaring. Det skal være et sted med tid til at danne relationer og få det bedre. Nok mangler der psykiatere, men til gengæld er der andre faggrupper, der kan gøre stor gavn i psykiatrien, som der ikke er samme mangel på. Ved at trække mere på for eksempel ergoterapeuter, fysioterapeuter og specialpsykologer kan vi få et mere tværfagligt miljø, hvor alle bruger deres kompetencer til gavn for den enkelte patient. Det skal give mulighed for, at patienter kan tilbydes beskæftigelse og forskellige former for terapi både i den ambulante behandling og under indlæggelse.

Med den kommende psykiatriplan skal der så ses på, hvordan vi forebygger indlæggelserne, styrker socialpsykiatrien og får en bedre sammenhæng mellem det at være indlagt og den efterfølgende indsats. Men de akutte forbedringer af psykiatrien, som vi får her og nu, kan vi bygge videre på, når vi til efteråret tager fat på at omlægge psykiatrien med den nye 10-års plan.

PÅ EPOS SPILLER ELEVERNE HINANDEN GODE

En ny efterskole er ved at at knække nødden i forhold til at få unge med og uden psykiske diagnoser til at lege, lære og trives side om side – uden at stigmatisere.

Sarah Glerup, Rød+Grøn

På EPOS, der ligger i den pittoreske landsby Fynshav på Als, bliver sprogundervisning til inderlige franske kærlighedsbreve. Geometri lærer man af at tegne boliger til en fremtidig rumkoloni. Og historieundervisningen kan sagtens benytte sig af Doctor Who's tidsrejsemaskine. EPOS, der slog dørene op i 2015, er nemlig en rollespil efterskole. Og mens eleverne lærer det, de skal til eksamen i, lærer de samtidig en masse om fællesskab.

Rød+Grøn har talt med lærerparret Esben Wilstrup og Tine Ellitsgaard Gottschau om, hvordan man skaber inkluderende læringsrum i en tid, hvor flere børn og unge får diagnoser.

Plads til at være skæv

– Vi har cirka otte elever per årgang, der kommer fra specialskolesammenhæng, og flere, der har haft kontakt med psykiatrien. Det er svært at vide, om vores elever afspejler, hvordan danske unge generelt har det i dag – eller om har vi en lille overrepræsentation af især unge på autismspektret. Jeg tror det sidste, si-

ger Tine, der er tidligere underviser og inklusionsmedarbejder på EPOS.

Hvorfor det er sådan, har parret forskellige teorier om.

– Jeg tænker, at vi får de unge, der stadig gider at lege, og det er bare ikke særligt cool! Og hvis man ikke er cool, kommer man hurtigt på kant med fællesskabet, og så kan man let få det svært og få en diagnose, mener Esben, der er skolens nuværende inklusionsleder.

– Vi får også elever, der "cosplayer". De mødes til conventions, tager kostumer på og tør tit mere, når de er klædt ud. Men mange af dem bøvlør normalt med noget, der så bliver diagnosticeret som socialfobi.

Mens folkeskolen ofte har svært ved at rumme børn og unge med psykiske diagnoser, lykkes det ofte på EPOS. Tine fortæller:

» Man kan let blive fanget i en bestemt rolle i sin klasse. Typisk er det sådan, at agerer du anderledes, end du plejer, så vil fællesskabet holde dig fast i de gamle mønstre. Rollespil inviterer derimod til, at du kan prøve at være en anden, og at de andre støtter dig i det«

Esben Wilstrup
Lærer på efterskolen EPOS

– Vi har haft elever, som ikke har gået i skole i halvandet år, før de kom hos os. Det er selvfølgelig ikke almindeligt, men vi har haft det. Og her har de oplevet, at der var plads. Måske fordi EPOS er et sted, hvor man kan nærde igennem med ting, man holder af. Hvor der er bredde i normalitet og plads til at være skæv. Der er for eksempel plads til fortællinger om, at man er blevet mobbet eller var den eneste, der fandt rollespil fedt.

Udvikling gennem leg og fællesskaber

Esben, der var med til at starte EPOS, har ligesom Tine psykologbaggrund, men også en efteruddannelse i, hvordan man skaber udviklende læringsmiljøer gennem leg.

– Mathias, som er forstander, inviterede mig og en håndfuld andre til at brainstorme. Han havde afholdt rollespilcamps for unge og oplevet, at det hurtigt affødte stærke fællesskaber. Og at generede unge begyndte at turde ting, de ikke plejede at turde. Folk mødtes egentlig bare for at dyrke en interesse – men udviklede sig vildt meget i rollespillet. Og jeg var sådan: klart, det ved jeg godt! Det er dét, legen kan! griner han.

Især rollespil kan kickstarte personlig udvikling, fordi man får lov til at prøve noget nyt.

– Man kan let blive fanget i en bestemt rolle i sin klasse. Typisk er det sådan, at agerer du anderledes, end du plejer, så vil fællesskabet holde dig fast i de gamle mønstre. Rollespil inviterer derimod til, at du kan prøve at være en anden, og at de andre støtter dig i det, siger Esben, og Tine uddyber:

På efterskolen EPOS bruger man blandt andet rollespil til at give plads til at lege med andre roller, andre identiteter og andre køn.

Foto: EPOS

- Vi taler om at 'spille hinanden gode'. Det vil sige, at hvis din rolle er leder af et politisk parti, så bliver du det i kraft af, at dine kammerater lytter til dig. Den type fællesskab giver plads til at lege med andre roller, andre identiteter, andre køn. Det udvider vores palet af handlemuligheder, også i hverdagen. For fra rollespillet kan man tage kropslige erfaringer med sig om, hvordan det føles at tale til en forsamling eller tage en kjole på, selvom man er en dreng.

Ingen specialklasser

Nogle elever med diagnoser er bevilget støtte-timer fra kommunen – og nogle får måske et par ekstra gåture med en voksen – men som udgangspunkt vil EPOS skabe et fællesskab med brede muligheder for deltagelse. Derfor har skolen ingen specialklasser, men i stedet to lærere, som sørger for at designe og facilitere fagundervisningen og læringsrollespillene, så alle kan være med.

- Rollespil har den spændende kvalitet, at du træder ind i en rolle, som har bestemte

egenskaber. Noget, karakteren er god til eller har svært ved. Det har vi brugt strategisk til at træne færdigheder hos elever, der har brug for det. Måske har vi én, som har svært ved at aflæse sociale koder – så siger vi, at i det her rollespil er det dét, hendes karakter er god til. Eller måske har vi en forsigtig fyr, som gerne vil være mere fremme i skoene – vi tilbyder ham en rolle som hærfører! Og der sidder en voksen med, som støtter dem i det, fortæller Tine.

Rollespil har samtidig den fordel, at det sociale gøres eksplicit, påpeger Esben.

- Det bliver italesat, hvad din rolle er, hvad din relation til andre er, hvad din mission er, hvad reglerne er. Og når skoledagen er slut, leger vores elever også videre i fritiden. Her er det sådan, at har man en idé til et rollespil eller brætspil eller andet, så melder man den ud som en åben invitation under aftensmaden. Så alt det i det sociale felt, der normalt kræver, at man skal navigere sig ind og med, bliver gjort tydeligt. Det tror jeg gør det lettere, hvis man for eksempel bøvler med Aspergers.

Og her er unge med diagnoser faktisk ikke anderledes fra andre, fastslår Tine:

- Flere og flere bliver jo diagnosticeret inden for autismspektret. Men uanset om vi har diagnoser eller ej, trives de fleste af os rigtig godt i miljøer, hvor rammer og spilleregler er tydelige.

KORT OM EPOS

EPOS er en almen, prøveforberedende efterskole grundlagt af Mathias Granum i 2015. Skolen har plads til 60-70 elever fra 8., 9. og 10. klasse. EPOS tror på legende læring og baserer meget af undervisningen på tværfaglige læringsrollespil. Den henvender sig til unge, der har en fortæller, en rollespiller, en cosplayer, en skuespiller eller en taktiker i maven. Læs mere på www.efterskolen-epos.dk

Foto: EPOS

SKAL FOLKESKOLEN DYRKE ROLLESPIL?

Sarah Glerup, Rød+Grøn

Er rollespil løsningen på folkeskolens inklusionsudfordring? Kan man overhovedet overføre metoden til skoler, hvor eleverne kun er til stede nogle timer hver dag? Esben mener ikke, at man kan lade være.

- Folk spiller i forvejen spil. Spørgsmålet er, om de aktivt vil forholde sig til de roller, de spiller. Med den legende tilgang kan man se læringsmiljøet som en slags rollespil. Man kan se, hvordan de strukturer og normer, der allerede er i rummet, inviterer til bestemte måder at være sammen på – for eksempel til at skjule, at der er noget, man har svært ved. Kun ved at se spillet, får man mulighed for at ændre på rollerne og fællesskabet.

Derudover understreger han behovet for at gøre op med nulfejlskultur:

- Almindelig undervisning har tendens til at være meget vurderende. Man vurderes af sine kammerater i forhold til, hvor god man er, hvor sjov man er, og man skal også præstere over for læreren. Samtidig er den nye karakterskala baseret på, at man får tolv, medmindre man laver fejl. For hver fejl, dykker karakteren. I en sådan kultur passer man bedst på sig selv ved kun at gøre og vise det, man er god til. Det er det stik modsatte af læring! Læring kræver, at man tør gøre og bede om hjælp til ting, man har svært ved. Derfor er det afgørende at komme af med frygten for at fejle i klasselokalet.

Foto: Mark Knudsen

RECOVERY I PSYKIATRIEN

"Recovery" er et centralt element af Enhedslistens psykiatripolitik, men der er behov for at være kritisk opmærksomme på den konkrete udformning af recovery-tiltag i psykiatrien.

Andreas Brøgger Jensen og Fatima Lindegaard Petersen, Enhedslistens psykolognetværk

Recovery er på mange måder en del af en tendens til øget patientinddragelse i sundhedsvæsenet. Tidligere havde den sundhedsprofessionelle altid ret og magt til at definere målene for behandlingen. Nu inddrages patienten i højere grad i at definere målene for behandlingen.

Recovery-bevægelsens kernepointe er, at det at komme sig efter psykisk sygdom ikke bare handler om at blive symptomfri i klinisk forstand. Det er også en personlig og social proces, hvor patienten skal sætte sine egne mål og have etableret sig igen. Klienten må opleve igen at føle sig forbundet og som en del af et fællesskab, må opleve håb og optimisme og at der er mening i tilværelsen. Patienterne må også opleve "empowerment", hvilket måske bedst oversættes til, at man opnår indflydelse eller magt over egne livsvilkår. Men hvis recovery er svaret, hvad var, eller er, så problemet?

Recovery er blevet mainstream

Psykiatrien er blevet kritiseret for den magt, der udøves over klienternes liv. I nogle fortolk-

ninger er pointen med psykiatrien at identificere og isolere de anderledes og besværlige, som bryder med de normer, der ellers leves efter. Psykiatrien er blevet kritiseret for at have til formål at reducere almindelig anderledeshed, fordi nogle eksperter har besluttet, at den er sygelig. Derved tvinger de indirekte deres normer ned over de såkaldte syge menneskers liv.

Kritikken har ført til anti-psykiatribevægelser i flere lande, særligt i 70'erne. I bølger har disse ideer også fundet vej til Danmark, hvor tidligere patienter blandt andet dannede Gallevægelsen i 1979. I løbet af 90'erne førte kritikken til grundidéerne om recovery, som det amerikanske sundsministerium samlede op i 1999. Dermed var recovery-bevægelsen blevet mainstream.

I Danmark er flere af Recovery-bevægelsens idéer implementeret. I Region Hovedsta-

den har man en lang række tiltag, der direkte refererer til recovery-konceptet. Der er patientinddragelse i behandlingen, åben dialog og patientstyrede indlæggelser. I flere år har man også ansat tidligere brugere som ekstra personale på afdelinger i hele regionen. De har til opgave at have individuelle samtaler og gruppeforløb med patienterne og følge patienten i overgangsfaser i deres behandling. Samtidig udgør disse mentorer konkret bevis på, at det er muligt at komme sig.

Bevar det kritiske blik

Det lyder jo meget fornuftigt, men det er nødvendigt at være kritisk opmærksom på, hvordan disse tiltag opretholdes og hvad de bidrager til. Recovery kan ikke rette op på ressourcemangel, og det er et skråplan, hvis mentorer skal erstatte andet sundhedspersonale, fordi de er billigere. De mange fine elementer af recovery kræver tid og nærvær fra alle de ansatte, og det er svært, hvis der ikke er ressourcer nok.

Endelig er der risikoen for at ende med en form for empowerment, der blot overlader patienterne til sig selv. Hvis det bliver patientens hovedopgave at blive selvhjulpnen i betydningen, at man kan klare sig selv, så er det en forfladigelse af begrebet om empowerment. Empowerment handler også om at sikre politisk indflydelse, eksempelvis ved at deltage i et organiseret fællesskab.

Det er vigtigt, at vi ikke per automatik antager, at recovery-inspireret psykiatri er god psykiatri, og at vi i Enhedslisten har en kritisk indstilling til de konkrete tiltag, man indfører i psykiatrien.

Recovery-bevægelsens kernepointe er, at det at komme sig efter psykisk sygdom ikke bare handler om at blive symptomfri i klinisk forstand. Det er også en personlig og social proces, hvor patienten skal sætte sine egne mål og have etableret sig igen. Klienten må opleve igen at føle sig forbundet og som en del af et fællesskab, må opleve håb og optimisme og at der er mening i tilværelsen.

PSYKISK SYGDOM SMITTER IKKE – DET GØR TABU!

Landsindsatsen "En af os" har fra 2011 haft som målsætning "at skabe et bedre liv for alle ved at fremme inklusion og bekæmpe diskrimination af psykisk sygdom. Budskabet er klart: Væk med tavshed, tvivl og tabu om psykisk sygdom.

Anja Kare Vedelsby og Johanne Bratbo

Holdninger til psykisk sygdom er et samfundsanliggende. Hver tredje dansker er pårørende til en person med psykisk lidelse, og hver femte dansker rammes selv. Derfor vedrører det os alle, men manglende viden, myter og fordomme øger stadig risikoen for udstødelse i skolen, på uddannelser og arbejdsmarkedet og mindsker muligheder for at leve et liv som andre. Flere unge rapporterer om psykisk mistrivsel, og ubehandlet stress i arbejdslivet fører til angst og depression.

Håb er altid en del af helbredelsen

Nogle diagnoser er mere stigmatiseret end andre. Skizofreni forbindes desværre stadig af mange med en lidelse, som man ikke kan hel-

bredes for, og mediernes forkærlighed for dramatiske historier bidrager ofte til at sælge billeder af farlighed forbundet med lidelsen. Får man diagnosen borderline, skal man ofte leve med stempeling som manipulerende og dramatiserende. Stigmatisering resulterer let i selvstigma, når personen ender med at tage omgivelsernes negative holdninger på sig. Budskabet "håb er altid en del af helbredelsen" er så vigtigt at holde fast i, uanset om man selv er ramt, pårørende, fagperson eller f.eks. politiker.

Diskrimination i vores sundhedssystem er en særlig og alvorlig udfordring, fordi den ikke bare påvirker trivsel og mod på at opsøge

Diskrimination i vores sundhedssystem er en særlig og alvorlig udfordring, fordi den ikke bare påvirker trivsel og mod på at opsøge hjælp i tide. Diskrimination har konsekvenser i form af ubehandlede fysiske sygdomme og forkortet levetid for personer med psykiske lidelser.

hjælp i tide. Diskrimination har konsekvenser i form af ubehandlede fysiske sygdomme og forkortet levetid for personer med psykiske lidelser. Fordomme over for personer med bestemte diagnoser, tvivl og manglende viden forekommer også hos fagpersoner og har betydning for, hvordan de møder deres patienter og brugere.

Bryd tavsheden

"Alle, som kan arbejde, skal arbejde" er blevet et mantra, som har begrundet mange reformer på arbejdsmarkedet i de seneste år. Især stilles der krav til den enkeltes arbejdsevne uden tilstrækkelig kvalificeret hjælp til at holde fast eller kunne vende tilbage i job. Så politisk savnes i den grad et tilsvarende signal om krav til rummelighed på arbejdspladserne.

Nytter det så at synliggøre stigmatisering? Svaret er heldigvis ja! Erfaringerne viser, at det er muligt at fremme større åbenhed, at få medier med samfundsansvarlighed til at lave programmer, der fortæller de nuancerede og positive historier. At få en stor gruppe mennesker med egne erfaringer til at stå frem og fortælle deres historier på måder, der kan inspirere andre og få skoler og fagfolk gjort interesseret i at vide mere.

FAKTA OM "EN AF OS"

Initiativet har til formål at skabe et bedre liv for alle ved at fremme inklusion og bekæmpe diskrimination af psykisk sygdom. Bag indsatsen er et bredt partnerskab med Sundhedsstyrelsen, Danske Regioner, TrygFonden, Psykiatrifonden, PsykiatriNetværket, Komiteen for Sundhedsoplysning, KL og Socialstyrelsen.

Find gode råd, viden og materialer på en-af-os.dk.

EN AF OS

Væk med tavshed, tvivl og tabu om psykisk sygdom!

Illustration: Cathrine Gram, fra bogen 'Viggo og Walthers verden', Udgivet af Landsindsatsen EN AF OS

Pressefoto: Hvidovre Hospital, Ulrik Jantzen

BEDRE PSYKIATRI I REGIONERNE

De fem regioner har de seneste år fået ekstra ressourcer til psykiatrien. Og med finansloven for 2020 får regionerne tilsammen ekstra 600 mio. kr. næste år og 500 mio. kr. i 2021. Pengene vil gøre stor gavn i et ofte overset område af sundhedsvæsenet.

● Psykiatri

Marianne Frederik,
regionsrådsmedlem Region Hovedstaden

Regionerne har forskellige vilkår, når det handler om ressourcer i psykiatrien. F.eks. har der igennem længere tid været overbelægning i Region Midt, mens Region Hovedstaden historisk har haft lidt flere senge.

Fleere aktører har i medierne skrevet om borgere, der blev for hurtigt udskrevet – at de ikke har været færdigbehandlet, når de kom tilbage til eget hjem. Derfor har det været relevant nogle steder at opgradere antallet af sengepladser, mens der de fleste steder er blevet ansat mere personale i psykiatrien samt tværfaglige teams, især i børne- og ungepsykiatrien.

Psykiatriplaner med fine mål

Alle regionerne har udarbejdet psykiatriplaner med mange fine intentioner og målsætninger.

F.eks. med borgeren i centrum, recovery-tankegang, bred variation i behandlingstilbud (herunder ikke-medicinsk behandling og medicinreduktion), minimering af tvang, inddragelse af mentorer, pårørende og NGO'er, peer-to-peer, samarbejde med kommuner og andre. Men det er meget vanskeligt at gennemføre planerne fuldt ud, dels pga. manglende ressourcer og tværfaglige kompetencer, og dels pga. manglende nytænkning i sundhedsvæsenet. De opgaver skal der kæmpes videre med. Ligesom vi kan gøre en indsats mod social ulighed ved f.eks. at sørge for sundhedsmæssig og psykosocial hjælp samt personale på bosteder og herberg.

Meget mere borgerinddragelse

I forbindelse med Folketingets arbejde med en 10-års psykiatriplan skal der mere fokus på forebyggelse, tidlig indsats og rettidig hjælp. Der skal være flere krav og ressourcer til kommunerne, herunder tiltag mod social ulighed i sundhed i forpligtende samarbejde med regionerne. Tilbuddene skal differentieres, så der er tid til dét, den enkelte borger, har brug for. Der

Der skal være flere krav og ressourcer til kommunerne, herunder tiltag mod social ulighed i sundhed i forpligtende samarbejde med regionerne.

skal være flere brugerstyrede steder, og endelig skal der være flere fælles enheder på tværs af sektorer til undersøgelser, samtaler, akutpladser, genoptræning, forebyggelse, væresteder.

En del kommuner og regioner har indført borgerudvalg eller opgaveudvalg. Det er der også i Region Hovedstaden. Jeg er meget spændt på, hvad de unge psykiatribrugere har af forslag, som vi kan bringe videre i budgetforhandlingerne.

EN DAG OM PSYKIATRIEN

Alle er velkomne

Lørdag den 16.maj

Fællessalen, Christiansborg

Program følger

ENHEDSLISTEN
REGION HOVEDSTADEN

EUROPÆISK VENSTREPARTI HOLDT KONGRES I MALAGA

Europas største venstreorienterede partisamarbejde har valgt ny ledelse og vedtaget et politisk dokument. Det udstikker blandt andet ideer til at samle den europæiske venstrefløj.

● Europas venstrefløj

Mikael Hertoft, Rød+Grøn

Den 13.-15. december holdt European Left – på dansk kaldet "Europæisk Venstreparti" – sin sjette kongres i Malaga, Spanien. Enhedslisten deltog med otte delegerede. Med sprogkunderskaber, der dækkede spansk, tyrkisk, russisk, fransk og engelsk udnyttede vi tiden godt til networking.

Det politiske dokument

Kongressen vedtog et politisk dokument, et hav af resolutioner, og efter meget diskussion og tovtrækkeri valgte man en ny ledelse.

Det politiske dokument, som Enhedslisten har været med til at formulere, blev vedtaget med bred konsensus. Hovedelementer er en beskrivelse af udviklingen af det kapitalistiske system og de problemer, det giver, samt en analyse af resultatet af Europa-parlamentsvalget inklusiv en stærk selvkritik af venstrefløjen for ikke at kunne stoppe overgrebet på Grækenland i 2015. Der er også elementer af et politisk program og synspunkter på en række regionale spørgsmål fra Cypern og Nordirland til Rusland og Ukraine. Endelig inde-

holder dokumentet ideer til, hvordan European Left skal arbejde for at samle og styrke venstrefløjen, og stiller dette som European Lefts vigtigste opgave de kommende år.

Valg af lederskab

Der var stor diskussion om det fremtidige lederskab. Nogle partier med gennemslagskraft i egne lande har desværre ikke stillet kandidater til præsidentskabet. Det gælder blandt andet Enhedslisten og Bloco Ezguerd fra Portugal. Die Linke stillede Heinz Bierbaum op som præsident – en dygtig organisator, men ikke en højt profileret politiker. Finlands Vänsteralliancen stillede Anna Mikkola op.

En gruppe sydeuropæiske venstrepartier bød ind med kandidater til præsident og vicepræsident: Rifondazione Comunista i Italien, Frankrigs Kommunistiske Parti (PCF) og Spaniens Kommunistparti (PCE). Disse partier har historisk spillet en stor rolle både i deres egne lande og i European Left, og de har stadig et stærkt organisatorisk apparat, selv om de er svækket politisk. PCE har i lang tid haft en dominerende rolle i det spanske IU (Forenede

Venstre), der stiller op til valg med Podemos og nu har del i regeringsmagten i Spanien. Men disse partier er meget traditionsbundne og har været sene til for eksempel at opprioritere klima- og miljøpolitikken.

Resultatet af tovtrækkeriet var, at Heinz Bierbaum blev præsident med intet mindre end seks vicepræsidenter. Sinem Demir og Mikael Hertoft blev valgt som Enhedslistens repræsentanter i Exboard (hovedbestyrelsen) og Inger V. Johansen til sekretariatet.

European Left skal samle venstrefløjen

Med 26 partier som medlemmer fra 22 lande og ni observatørpartier er European Left det største venstreorienterede partisamarbejde i Europa, om end flere væsentlige venstrefløjspartier ikke er medlemmer.

At samle venstrefløjen bliver defineret som hovedopgaven i det netop vedtagne politiske dokument. Det ville derfor være godt, hvis European Left i højere grad kunne tiltrække og samarbejde med nogle store europæiske venstrepartier, der ikke er medlemmer. For eksempel La France Insoumise i Frankrig, Podemos i Spanien, det svenske Vänsterpartiet og den norske venstrefløj. Efter kongressen har Le France Insoumise ansøgt om at blive observatører i European Left, og det er et skridt i den rigtige retning.

European Left arbejder sammen med tænkertanken Transform! Det er en netværksstruktur med afdelinger i mange lande. Sammen organiserer de et årligt sommeruniversitet. Det næste finder sted i Portugal i juli.

Kongressen vedtog et politisk dokument, et hav af resolutioner, og efter meget diskussion og tovtrækkeri valgte man en ny ledelse.

I december holdt European Left – på dansk kaldet "Europæisk Venstreparti" – sin sjette kongres i Malaga, Spanien. Enhedslisten deltog med otte delegerede.

FEMINISTISK OVERFLØDIGHEDSHORN: DET KAN DU LAVE PÅ KAMPDAGEN

I år falder kvindernes internationale kampdag på en søndag. Derfor er det oplagt at tage familien og vennerne med til et rød-grønt arrangement og understrege, at vi stadig er langt fra ligestilling. Rød+Grøn viser her, hvor du kan deltage i feministiske arrangementer landet over.

● **Kvindernes internationale kampdag**
Anne Overgaard Jørgensen, Rød+Grøn

OPVARMNING FØR KAMPDAGEN

29. februar kl. 11-18.30 og 1. marts kl. 10-15. Mindegade 10, Aarhus
Weekenden før kampdagen kan du deltage i et todages seminar arrangeret af Kvindepolitisk udvalg. Der vil være oplæg af Lisbeth Jessen, leder af Dannerhuset, der vil fortælle om sit arbejde. Forsker fra RUC Bodil Marie Pedersen vil fortælle om kønsneutralisering, mens idehistoriker Mikkel Thorup vil holde oplæg om kvindehad. Der vil også være besøg på Kvindemuseet og middag.

Tilmelding via e-mail til gunna@enhedslisten.dk.

5. marts kl. 17-20. Griffenfeldsgade 41, København

Torsdagen før kampdagen kan du komme til opvarmning, når Solidaritet inviterer på oplæg og reception i anledning af udgivelsen af Nancy Fra-sers bog "Feminisme for de 99 procent". Solidaritets forlag har netop udgivet bogen i en danske oversættelse, som kan købes til arrangementet og på deres hjemmeside.

Læs mere om arrangementet på Facebook (søg: "Reception: Feminisme for de 99 procent").

6. marts kl. 13-16. Christiansborg, København

Fredagen før kampdagen kan du deltage i en aktuell debat, når Amnesty International Danmark og Kvinderådet i samarbejde med Enhedslisten inviterer til debat i Fællessalen på Christiansborg under overskriften "Let's talk about yes: What's next? X Mathildeprisen". Fokus vil især være på den nye samtykkelov, og hvordan den bedst kommer ud at virke i samfundet.

Læs mere om begivenheden på Facebook (søg: "Let's talk about yes").

6. marts kl. 16.30. Mindegade 10, Aarhus

Her er der feministisk fredagsbar med bannermaling forud for demoen den 8. marts.

8. MARTS – KVINDERNES INTERNATIONALE KAMPDAG

På selve kampdagen er der et væld af arrangementer i hele landet.

KØBENHAVN:

Rømersgade 22. Kl. 10.30–12:

Arbejdermuseet i København inviterer til agitationssalon i festsalen. Her kan man høre om kampdagens historie, hvad det kræver som kvinde at blande sig i ligestillings- og samfundsdebatterne i dag og meget mere. Arrangementet koster 70 kr., billetter kan købes via billetto. Læs mere på Facebook (søg: "Agitationssalon på kampdagen").

Enhedslisten København inviterer til brunch om velfærd, ligestilling og budgetlov

Efter brunchen er der fælles afgang til demoen "Til kamp for ligestilling i hverdagen"
Læs mere på kbh.enhedslisten.dk.

Frue Plads. Kl. 14–16:

Om eftermiddagen er der planlagt stor demo under parolen: "Til kamp for ligestilling i hverdagen". Sidste år deltog flere tusind feminister i demoen, der var en stor og bred succes. I år er fokus på, at uanset hvor i verden, man bor, er der ikke ligestilling mellem kønnene. Og Danmark er langt fra i mål: Her går der mindst 100 år, før vi har økonomisk ligestilling. Hvad end det er retten til at bestemme over egen krop, krav om lige løn eller retten til ikke at blive diskrimineret på grund af vores hudfarve, så er der masser af kampe, der ikke er vundet endnu.

Enhedslisten Nørrebro, Gormsgade 2B. Kl. 16.30:

Umiddelbart efter demoen "Til kamp for ligestilling i hverdagen" er Enhedslistens Kvindepolitiske udvalg sammen med Kurdisk Kvindeforening værter for et arrangement om Kvinder i Krig, hvor der vil være taler og billig vegansk mad, salg af drikkevarer.

Københavns Hovedbibliotek, Krystalgade 15. Kl. 17–20:

Sidst på eftermiddagen kan man deltage i Mino Danmarks arrangement med titlen "Minoritetsfeminisme - fordi vi også er her!". Fokus vil være på de mange fortolkninger af feminisme, der er blandt minoritetskvinder, og man kan være en del af en aften med fokus på identitet, forskellighed og repræsentation blandt minoritetsetniske kvinder i Danmark.

JYLLAND

Aarhus (Kvindemuseet, Domkirkepladsen 5). Kl. 10–20:

På selve dagen kan man deltage i en debat på Kvindemuseet, hvor en række forskellige grupper kommer med deres bud på, hvordan feministiske fremtider kan se ud. Der vil blive spurgt til, hvordan vi i en mangfoldig verden kan stå sammen og skabe bedre og mere ligestillede fremtider for os alle. Der vil være forskellige talere, bl.a. Mai Villadsen, medlem af Folketinget for Enhedslisten. Læs mere på Facebook (søg: "Feminist futures").

Om eftermiddagen vil der være demo under mottoet: "Kom ind i kampen for en bedre verden". Til demonstrationen vil Aarhus' gader blive fyldt med håb for mangfoldige fremtider for alle. Inden marchen får lokale unge og aktivister ordet. De vil fremvise deres bud på feministiske fremtider. Til demoen vil der være en Ø-blok.

PROGRAM:

13:00–13:20:

Vi giver ordet til aktivister med en udstilling i Mathilde Fibigers Have.

13:20–14:00:

Equality March 2020 – Feministiske Fremtider/ Feminist Futures
Læs mere på Facebook (søg: "Feministiske fremtider").

Silkeborg (Lunden, Vestergade 74). Kl. 14–17:

Her kan du deltage i arrangementet "Kvindekamp gennem tiderne". Fire kvinder vil præsentere deres syn, tanker og visioner i forhold til kvindekampen. Erhvervs kvinde Sussi Bianco. Brun feminist, forfatter, debattør og trommeslager Simone Abdallah. Kropsaktivist Regina Fjendbo. Gunna Stark, rødstrømpe og tidl. VS-borgmester i København, nu aktiv i Enhedslisten. I løbet af to timer kan man følge kvindekampen siden 1960'erne til nutidens kvindekamp, både ved hjælp af oplægs- holderne og musik og sang. Simone Abdallah vil til slut spille.

Aalborg (Socialisternes Hus, Søndergade 12) Kl. 11–15:

Vi starter med en lækker brunch (der vil være mulighed for at være med både som vegetar og veganer). Dagens tema bliver faglighed og feminisme. Der vil være oplæg, som sætter fokus på aktuelle emner i krydsfeltet mellem faglig kamp og feminisme, samt en pub-quiz, hvor du kan afprøve din viden om feministiske temaer. Alle er velkomne til arrangementet, og der sørges for aktiviteter til børnene.

Alle fotos s.26-27: Katinka Klinge Albrechtsen

DEBATLYSTEN VIL – OG SKAL – INGEN ENDE TAGE

Siden november har lokalafdelingerne diskuteret, hvordan Enhedslistens fremtidige politiske og organisatoriske udvikling skal være.

● Fremtidens Enhedslisten

Trine Simmel,

medlem af Enhedslistens hovedbestyrelse

Hele 37 afdelinger har sendt deres inputs tilbage til hovedbestyrelsen, som bruger dem til udarbejdelsen af hovedforslaget til årsmødet. Mens første fase var et meget åbent og afsøgende debatoplæg fra hovedbestyrelsen, bliver næste fase, at afdelingerne forholder sig til hovedbestyrelsens forslag og kommer med ændringer hertil.

Afdelingerne har vidt forskellige idéer til, hvad der skal gøres ved den politiske strategi og ved partiets organisering, så vi bliver et endnu større og stærkere handlingsfællesskab. Det er helt tydeligt, at vi ser os som venstrefløj

i egen ret, men også at et fælles overordnet strategisk samarbejde med andre danske venstrefløjspartier synes fjært. Derfor er det nødvendigt, at vi i endnu højere grad selv fortsætter med at opbygge fremtidens venstrefløj. Vi må blive dygtigere til at vise, hvad vores politiske projekt er, og hvordan Enhedslisten spiller en aktiv rolle i klassekampen.

Vi skal værne om særhederne

Et gennemgående tema i tilbagemeldingerne er også, at vi i Enhedslisten har nogle særegne principper, som vi skal værne om. Det gælder bl.a. medlemsdemokratiet, rotationsordningen, partiskatten, mangfoldighed og at mindretal høres og får indflydelse. Nogle principper

Et gennemgående tema i tilbagemeldingerne er også, at vi i Enhedslisten har nogle særegne principper, som vi skal værne om.

har rod helt tilbage fra sammenlægningen af Venstresocialisterne, Danmarks Kommunistiske Parti og Socialistisk Arbejderparti og er stadfæstet gennem en masse organisationsændringer og vedtægtsændringer.

Princippernes historiske bagtæppe gør, at det fra tid til anden er svært at sige, hvad et aktivt medlemsdemokrati egentlig betyder, eller hvordan man sikrer, at mindretal høres. Nogle af os, der er en del af Enhedslisten nu, er gået glip af de grundlæggende snakke om principperne, enten fordi vi ikke var medlem dengang, eller fordi vi simpelthen ikke var kommet til verden endnu (som jeg selv). Det er en væsentlig opgave, at vi sammen udvikler og fastlægger Enhedslistens grundprincipper i en ny og mere udtalt form, så de i endnu højere grad bliver en del af Enhedslistens DNA og vores fælles forståelse.

Alt dette og meget mere glæder jeg mig virkelig til at debattere videre med jer alle sammen frem til årsmødet. Det er mit håb, at debatten alle steder tages åbent, ærligt og konstruktivt.

FORANDRINGER I ENHEDSLISTEN – UNGDOMMENS SVAR

Enhedslisten er i disse dage i gang med en debat om partiets udvikling, og hvilken retning partiet skal gå i det nye årti. Vi har i Socialistisk Ungdomsfront selv gang i at kigge vores organisation efter i sømmene og er blevet bedt om at give vores besyv med i forhold til udviklingen i Enhedslisten.

● Emne

SUFs ledelse

Vores analyse af de problemer, som Enhedslisten står overfor, og vores bud på eventuelle løsninger, flugter i store træk med vores analyse af de problemer, vi har i SUF og de løsninger, vi ser hos os selv.

Enhedslisten er ikke længere et lille parti. På landsplan har vi ca. 10.000 medlemmer og er i stand til at høste stabil støtte ved valg efter

valg, men luften er i nogen grad gået af ballonen. Problemet er ganske enkelt, at partiet de sidste 10 år ikke i tilstrækkelig grad har formået at omsætte den stadigt bredere støtte, vi kan mønstre i befolkningen, til flere stemmer og nye aktive medlemmer, der bidrager til kampen for et bedre samfund i det daglige.

Samtidigt må vi se i øjnene, at vi ved sidste folketingsvalg tabte ca. halvdelen af vores støtter i landdistrikterne.

Men det er ikke alt sammen noget skidt! Enhedslisten har mere end nogensinde før en position, som gør os i stand til at påvirke en socialdemokratisk regering i en positiv retning, og aldrig har vores mulighed for at opbygge et politisk projekt, der adskiller sig og bryder med socialdemokraternes nedskæringspolitik, været bedre.

Et politisk projekt i egen ret

Vi skal videre, og vi skal være et parti, som formår at organisere vores mange støtter og omsætte deres interesse til handling. Vi skal være

et parti, som formår at tage livtag med de udfordringer, befolkningen på landet slås med.

På årsmødet i 2015 vedtog Enhedslisten, at vi skulle være et parti i egen ret, men hvad betyder det? Partier er organisationer, som skaber fortællinger, og i SUF arbejder vi netop nu med skabelsen af en stærk, forenet fortælling om, hvem vi er og hvor vi vil hen.

Hvis Enhedslisten vil gøre sig gældende som sådan – og ikke blot som Socialdemokraternes vrangvillige sidevogn – så må klart vise den danske befolkning, hvordan vores politiske projekt adskiller sig fra alt andet på hylderne i dansk politik. Vi må vise alle dem, der har mistet tilliden til politikere og systemet, at vi er værd at stole på, fordi vi ikke er som de andre. Vi må vise den danske befolkning, at for os er det ikke nok at vinde små tekniske sejre (selvom de er vigtige). Vi må vise, at vores projekt ikke er at rykke et komma her og dér – men at ændre samfundet og vinde magten til at skabe en anden fremtid. Vi skal turde være et politisk projekt i egen ret.

ORGANISATIONSDEBAT TURNERER I HELE LANDET

Hovedbestyrelsen har søsat en debat om Enhedslistens fremtidige organisation og politiske retning. Den debat tager små og store afdelinger op på meget forskellige måder. Rød+Grøn har bedt Varde og Aarhus dele ud af deres erfaringer.

● Fremtidens Enhedslisten

Sarah Glerup, Rød+Grøn

Else Mikél Jensen var blandt dem, der deltog i organisationsdebatten i Aarhus Øst.

- Vi brugte en metode, hvor alle deltagende i afdelingsmødet meldte ind, om de var enige, uenige eller hverken eller i forskellige udsagn. Det var en god "åbner" til at snakke om temaerne - det fik os til at tage stilling til vores politiske projekt og mål, vores kommunikation og vores praktiske arbejde, fortæller hun.

Bedre muligheder for at være med

I Aarhus Øst var et hovedtema at gøre arbejdet i Enhedslisten mere tilgængeligt for alle.

- Vi mener, at udvalgene kan øge medlemmers deltagelse i politikudvikling og bevægelsesarbejdet, men mange mangler kendskab til dem. Derudover ser vi en svaghed i, at udvalgenes forskellige status ikke er klar for alle, og

at mange holder møder i København. I nogle udvalg opleves meget polariserede holdninger og ikke så god dialog - måske på grund af deltagernes engagement i sagen, påpeger Else.

- Vi talte også om arbejdet i forretningsudvalget. Det er vanskeligt for almindelige medlemmer at være med til de hyppige møder, men vi synes ikke, FU-arbejdet skal lønnes. Vi overvejede kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, men det vil stadig have en vis social slagside, for almindelige lønarbejdere kan ikke få fri til den slags. Vi fandt ikke den helt rigtige løsning.

Små afdelinger har brug for hinanden

I Varde og Billund/Grindsted mener kontaktperson Lene Falgreen Adolphsen, at hovedbestyrelsens debatoplæg lægger mere op til "organisations-nørderi" end aktionslyst. Her har

» Vi kunne se et medlemssystem for os, hvor medlemmer selv registrerede sig som støttemedlemmer, aktive medlemmer eller som medlemmer, der primært er aktive i andre organisationer. Det kunne gavne aktivisme.«

Lene Falgreen Adolphsen, kontaktperson i Varde og Billund/Grindsted

man diskuteret, hvordan man forener det nørdede med handling. Og på dét punkt er det en udfordring at være en lille afdeling.

- Vi sad dér, den lille håndfuld aktive medlemmer i Varde og Billund/Grindsted-afdelingen og spurgte hinanden: Hvordan skal vi som Tordenskjolds soldater skabe en levende debat? Så fandt vi på at samarbejde med naboafdelingen, Vejen, som tog teten og arrangerede en virkelig inspirerende aften med debat, forklarer Lene.

Det kom der konkrete idéer ud af:

- Vi kunne se et medlemssystem for os, hvor medlemmer selv registrerede sig som støttemedlemmer, aktive medlemmer eller som medlemmer, der primært er aktive i andre organisationer. Det kunne gavne aktivisme. Vi kunne også se muligheder i at hjælpe de allersvageste i samfundet med at organisere sig og lave aktivisme, dem, som måske dårlig har overskud til at melde sig ind i partiet. I samme forbindelse drøftede vi, hvor hensigtsmæssig fordelingen af kontingentsatser mon er, siger Lene.

Endelig drøftede de Enhedslistens små afdelingers plads i partiet.

- De små afdelinger er vigtige i forhold til at gøre Enhedslisten landsdækkende, men har særlige udfordringer og mere brug for hinanden. Vi kunne nemt se for os, at træf, seminarer og workshops målrettet små afdelinger kunne gøre gavn, fremhæver Lene.

I debatten om Enhedslistens fremtidige organisatoriske og politiske retning har hele 37 afdelinger sendt forslag tilbage til hovedbestyrelsen. Den bruger nu forslagene til udarbejdelsen af hovedforslaget til årsmødet.

Foto: Maria Prudholm

KURSER OG TRÆF FOR 1. HALVÅR AF 2020 – SÆT KRYDS I KALENDEREN!

Følg med og tilmeld dig løbende til de forskellige arrangementer på mit.enhedslisten.dk/event, men sæt allerede nu kryds i kalenderen.

AFDELINGSTRÆF

18.-19. april

For bestyrelsesmedlemmer i lokalafdelingerne. Mød andre lokale ildsjæle fra partiet og få redskaber til at styrke politikudviklingen, aktivismen og sammenholdet i din afdeling.

Sted: Midt i landet.

ARBEJDSLIVSKONFERENCE

25. april

Et fagligt heldagstræf, som sætter fokus på nedsat arbejdstid, bedre arbejdsliv og opgør med uligheden. Arrangeret af Enhedslisten, men vi inviterer bredt i fagbevægelsen og på venstrefløjen.

Sted: København.

RØD UNGDOMSFESTIVAL

For venstreorienterede unge under 30 år. En hyggelig weekend med plads til alle, lige meget hvor meget erfaring og viden man har i forvejen. Arrangeret af Enhedslisten og SUF – Socialistisk UngdomsFront.

Skriv til didde.j@enhedslisten.dk for info om tid, tid og andet.

SOMMERLEJR

26.-31. juli

Hold ferie tæt på vandet i selskab med en masse socialister – unge som gamle. Arrangementet er børnevenligt og er en anderledes måde at holde sommerferie på, hvor vi sammen vil blive klogere på forskellige politiske emner og handlemuligheder i en hyggelig og afslappet atmosfære.

Sted: Faxehus Efterskole.

RØD-GRØN MENINGSDANNER-UDDANNELSE

2. maj (Odense), 23. maj (Aarhus) og 13. juni (København)

For unge socialister under 30 år, der har lyst at sætte dagsordener og gøre en forskel. Et samlet forløb, hvor deltagerne igennem tre kursusgange og løbende hjemmeopgaver bliver en del af et hold, der kan tale Enhedslistens sag overfor klassekammerater og i den offentlige debat, samt repræsentere Enhedslisten ved debatter på bl.a. uddannelsesinstitutioner.

Kender du en eller flere som kunne være en sej ung meningsdanner i dit lokalområde, så opfordrer dem endeligt til at søge! Alle kan stille spørgsmål vedr. uddannelsen til kristian.b@enhedslisten.dk

Optagelse sker på baggrund af en motiveret ansøgning, som sendes til kristian.b@enhedslisten.dk. Heri skal du beskrive, hvad du laver til dagligt, hvorfor du ønsker at deltage i uddannelsen, hvilke politiske emner du brænder for, hvilke kommunikationsformer du bruger lige nu og hvad du håber at få ud af forløbet. Vi lægger vægt på, at deltagerne kommer fra hele landet og gerne med EUD-baggrund. Ansøgningen skal fylde ca. en halv side. Deadline 23. februar.

Nye tider på landskontoret

TELEFONTID:

Mandag-tirsdag: 10-15
Onsdag 13-18
Torsdag-fredag: 10-14

PERSONLIG HENVENDELSE:

Mandag-onsdag: 10-16
Torsdag-fredag: 10-14

Medlemstal

Enhedslisten havde den
14. september 9.092 medlemmer.

Skal du med Enhedslisten på Folkemødet 2020?

Igen i år deltager Enhedslisten med eget telt på årets Folkemøde i Allinge på Bornholm. Teltet vil igen i år være fyldt med gode debatter, aktiviteter og hygge.

Vil du med som aktivist? Som aktivist skal du deltage i opsætningen af Enhedslistens telt og plads, lave kaffe, rydde op, uddele materiale og ikke mindst tale med de mange mennesker i alle aldre, der lægger vejen forbi Enhedslistens telt. Som aktivist skal du kunne være på Bornholm fra onsdag den 10. juni til søndag den 14. juni. Vi sørger for transport, overnatning og morgenmad.

Er du interesseret i at deltage eller høre mere, så skriv til dorte.s@enhedslisten.dk.

Bliv presse- og kommunikationsmedarbejder hos Enhedslisten i Bruxelles

Enhedslisten kontor i EU-Parlamentet søger en ny medarbejder til arbejdet med presse og kommunikation. Deadline for ansøgning er 24. februar. Læs mere på org.enhedslisten.dk/job

GENERALFORSAMLINGER

Generalforsamling i Greve/Solrød

4. marts kl. 19. Greve Borgerhus, Greveager 9, Greve

Ordinær generalforsamling i Enhedslisten-København

21. marts. Hold dig orienteret på: kbh.enhedslisten.dk/generalforsamling/generalforsamling-2020 Vi håber at se jer!

Generalforsamling i Faaborg-Midtfyn flyttes pga. vinterferie

Ny dato er mandag den 23. marts. kl 18 i Beboerlokalet, Sybillesvej 82, Korinth, Faaborg.

INTERNATIONAL TRANSFORM-KONFERENCE I KØBENHAVN:

How to Combat Climate Warming – Green Capitalism or system change?

14. marts. HK Københavns lokaler, Svend Aukens Plads 11, København

Klimaforandringerne kalder på handling. Hvordan opnår vi konkrete og ambitiøse mål i klima- og miljøpolitikken? Er regeringernes og institutionernes midler og mål meget mere end greenwashing af kapitalismen?

Talere er bl.a.: Theo Mares, Brasilien · Tom Kucharz, Ecologistas en Acción, Spanien · Mai Villadsen, MF, Enhedslisten · Helmut Scholz, Medlem af Europaparlamentet, Die Linke, Tyskland · Pablo Livigni, Espaces Marx, transform netværket, Frankrig · Lotta Hedström, Miljöpartiet i Sverige · Jean-Claude Simon, transform-netværket, La France Insoumise, Frankrig

Konferencen foregår på engelsk.

Tilmeld dig og læs mere på www.transformdanmark.dk. Arrangører: TransformDanmark, i samarbejde med "transform!europe"-netværket, Enhedslisten, NOAH – Friends of the Earth, Global Aktion, Solidaritet, mfl.

Bliv aktiv i arbejdet for Palæstina!

25. februar kl. 16–18. Studiestræde 24, st., København

Mvh. Palæstinavenner i København og i Hovedstadsregionen.

Palæstina-projekt søger intern konsulent på deltid

Enhedslistens Palæstina-projekt søger en intern konsulent – evt. en studentermedhjælper – på deltid. Det drejer sig om en ansættelse på maks. 200 timer i 2020. Du skal have et kendskab Palæstina – især er vi interesseret i en ansøger, der er god til arabisk, primært oversættelse fra arabisk. Det er en fordel, hvis du har projekterfaring og erfaring med afrapportering i den forbindelse. Ansøgning og yderligere oplysninger v. Thomas Eisler, thomas@eisler.dk, eller Inger V. Johansen, inger.v.johansen@macinfo.dk.

ENHEDSLISTEN

Møder i Internationalt Udvalg og EuropaPolitisk Udvalg

EPU-møde: 6. februar kl. 19. Om høringssvar vedr. EU-diskussion. Der er deadline den 15. februar.

EPU: Hygge- og debatmøde med Walter Baier, koordinator i transform!europe, 14. februar kl. 16.30 – 19. Alle er velkomne.

IU-møde: 25. februar kl. 19.30. Om Nicaragua og Latinamerika – det store billede.

EPU-årsmøde: 7. marts kl. 11–17. Om den politiske situation i EU/Europa efter Brexit – også mhp. situationen for venstre-fløjen. Beretning, årsplan, valg af koordinationsgruppe.

EPU møde: 12. marts kl. 19. Om ny regering i Spanien, klima-bevægelse mm., oplæg v. Tom Kucharz, Ecologistas en Action, Spanien – tidligere politisk rådgiver for Podemos i EU-parlamentet.

IU-årsmøde: september.

Alle møder foregår i Studiestræde 24, København – og alle er velkomne. Mere info: inger.v.johansen@macinfo.dk

Landskontoret søger økonomiansvarlig

Til besættelse pr. 1. maj. Læs mere på org.enhedslisten.dk/job

Berigtigelse

I artiklen "EU vil harmonisere arbejdsløshedsydelse" fra december 2019 havde der desværre sneget sig et par tekniske fejl ind. EU vil ikke strømline hvor meget der udbetales i understøttelse, men adgangen til understøttelserne. Forslaget til nyt system er ligeledes mere kompliceret end først beskrevet, men er nu rettet i net-artiklen og kan læses på Rød+Grøn's hjemmeside.

KULTURSTAFETTEN

Pressefoto: Netflix

NY BØRNESERIE BRYDER TABU OM PSYKISK SYGDOM

"The Healing Powers of Dude" er noget så usædvanligt som en serie, der bryder tabuet om psykisk sygdom i børnehøjde.

Sarah Glerup, Rød+Grøn

Trin ét: Gå igennem skolens hoveddør. Trin to: Find vej til klasseværelset. Trin tre: Overlev 6. klasse. Det lyder måske som en beskeden drejebog, men for 11-årige Noah, der har voldsom socialfobi, svarer det cirka til at bestige Mount Everest.

Første dag på Roosevelt Middle School lykkes end ikke trin ét. Men så får han forstærkning i form af terapihunden Dude, som er lige dele fræk og nuttet.

"The Healing Powers of Dude", der kan ses på Netflix (originalsproget er engelsk, men man kan vælge dansk tale), er noget så usædvanligt som en serie, der bryder tabuet om psykisk sygdom i børnehøjde. Den er uinteresseret i, hvad der klinisk sker, når man får panikanfald. I stedet bruger den surrealisme til at formidle følelsen af panik ved at transformere Noahs skolekammerater til zombier på gangene eller få ham til at smelte ned i gulvet. Det fungerer

godt, for det er så crazy, at vi forstår Noahs sygdom uden at se ham som noget fra en lægebog.

Seriens største svaghed er også dens force. Vel er det forsimplet, når en hund på en uge får Noah til time og skaffer ham venner, men med sukker på skeen lykkes noget vigtigt: At afdramatisere psykisk sygdom blandt børn. Faktisk afdramatiserer serien også fysisk handicap, for en af Noahs venner er Amara, der sidder i kørestol. Og modsat danske konservative producenter, så har Netflix faktisk castet et barn, der passer til rollen – nemlig 13-årige Sophie Kim, der har samme form for muskelsvind som jeg selv. Det gør serien ikke til et issue; Amara indgår for eksempel på lige fod i skolelivets kærlighedsforviklinger. Hvis jeg havde haft hende at spejle mig i, da jeg selv var præ-teen, så havde det rykket for vildt. Det havde for eksempel gjort mig til nogens potentielle børnekæreste både i mine og andres øjne.

Her 20+ år senere vil serien rykke for nutidens børn med psykisk sygdom eller fysisk handicap og deres venner. Og så er den veldrejet nok til, at voksne også kan holde ud at se med.

PurePrint®
100% bionedbrydelige tryksager

CERTIFIED
cradle to cradle
SILVER
PurePrint® by KLS
Produceret 100% bionedbrydeligt af KLS PurePrint A/S

FSC
www.fsc.org
MIX
Papir fra ansvarlige kilder
FSC® C022933

KYOTO PROTOKOL
2
No. 001
KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

STØTTET AF
EUROPA
nævnet
EU-artikler er støttet af Europa-Nævnet.